

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΓ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 21 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1935

ΑΡΙΘ. 37-38

Η ΜΕΤΑΘΕΣΙΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας πρὸ ἡμερῶν προέβη εἰς πλήρωσιν τῶν κενῶν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν Ἐάνθης καὶ Δημητριάδος διὰ καταστάσεως τῶν Μητροπολιτῶν Πτολεμαΐδος καὶ Φωκίδος. Κατόπιν τούτου ἐγράφη εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι ἡ Σύνοδος ἐζήτησε τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἐγκριτικοῦ Πρ. Διατάγματος, προσετέθη δὲ—ὄπερ κατόπιν διεψεύσθη—ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς μὴ ἐγκρίνων τὴν ἐνέργειαν τῆς Συνόδου δὲν θὰ ἐκδώσῃ τοῦτο.

Ἡ διὰ καταστάσεως πλήρωσις ὁρισμένων Μητροπόλεων τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Ἑλλάδος στηρίζεται εἰς τὸ ἄρθρον 8 τοῦ κωδικοποιηθέντος 5438 νόμου, ὅπερ ἀναγράφει ὅτι αὐταὶ πληροῦνται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, οὐδαμοῦ δὲ ἀναγράφεται ἐν τῷ νόμῳ ὅτι ἡ πλήρωσις αὕτη δέον νὰ ἐγκριθῇ δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Θρησκευμάτων ἢ διὰ Προεδρικοῦ διατάγματος.

Συνεπῶς μόνη ἀρμοδία διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν καθωρισμένων Μητροπόλεων διὰ καταστάσεως Μητροπολιτῶν ἐκ τῶν λοιπῶν Μητροπόλεων τῶν ἐχόντων πενταετὴ εὐδόκιμον ἀρχιερατικὴν ὑπηρεσίαν εἶναι ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἧς ἡ ἀπόφασις εἶναι ὁριστικὴ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἐγκρίσεως. Ἡ διάταξις τοῦ νόμου εἶναι εὐκρινὴς καὶ οὐδεμίαν ἀσάφειαν ἔχει ὥστε νὰ χροῖξῃ ἐρμηνείας. Ὁ νομοθέτης ἀφῆκεν ἐλευθέραν τὴν Ἱεράν Σύνοδον εἰς τὴν διὰ καταστάσεως πλήρωσιν ὁρισμένων Μητροπόλεων, ἐν ᾧ προκειμένου περὶ τῶν λοιπῶν Μητροπόλεων, αἵτινες πληροῦνται διὰ χειροτονίας, ὥρισεν ἐν τῷ ἄρθρῳ 10 ὅτι ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀνακοινοῖ τὴν χειροτονίαν τοῦ νέου Μητροπολίτου εἰς τὸ Ὑπ. Θρησκευμάτων, ὅπερ ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἐκδίδει τὸ Διάταγμα τῆς καταστάσεως καὶ ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ. Ὁμοίως προκειμένου περὶ πληρώσεως τῆς ἐδρας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς

Ἀθηνῶν τὸ ἄρθρον 12 ὁρίζει ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον ἐντὸς πάλιν 15 ἡμερῶν ἐκδίδει τὸ Διάταγμα. Κατ' ἀκολουθίαν ἡ βούλησις τοῦ νομοθέτου εἶναι σαφής: ἠθέλησεν ἐκδοσιν Διατάγματος καταστάσεως μόνον διὰ τὸν ἐκλεγόμενον Ἀρχιεπίσκοπον καὶ διὰ τοὺς διὰ χειροτονίας τὸ πρῶτον ἐγκαθισταμένους Μητροπολίτας, ἐν ᾧ διὰ τοὺς Μητροπολίτας τοὺς διὰ μεταθέσεως τοποθετούμενους ὥρισεν ἵνα οὗτοι μόνον ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐκλέγωνται.

Ὅτι τοῦτο ἐφαρμόζεται ἐν τῇ πράξει καὶ παρέλκει τὸ Διάταγμα εἶναι πρόδηλον, διότι οἱ διὰ χειροτονίας ἐγκαθιστάμενοι ἀναλαμβάνουσι τὴν διοίκησιν τῆς Μητροπόλεως ἀφοῦ ἐκδοθῇ τὸ Διάταγμα, ἐν ᾧ οἱ διὰ μεταθέσεως ἀναλαμβάνουσιν εὐθύς ὡς τελεσθῇ τὸ μέγα μήνυμα. Οὕτω ἐγένετο καὶ ἤδη ἐκλεγέντος τοῦ Μητροπολίτου Φωκίδος εἰς τὴν Μητρόπολιν Δημητριάδος, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ὡς νόμῳ ἀρμόδιος διώρισεν ἀμέσως Τοποτηρητὴν τῆς κενωθείσης Μητροπόλεως Φωκίδος τὸν ἀρχιμ. Ἀνανίαν Μᾶνον. Τοῦτ' αὐτὸ ἐγένετο καὶ ὅταν ἐξελέγη ὁ Γόρτυνος εἰς Μεσσηνίαν, ὅστις μάλιστα κατήλθεν εἰς τὴν ἑδραν του χωρὶς νὰ ἔχη ἐκδοθῇ Διάταγμα. Ἐὰν ἐγένετο μία ἀρχὴ ἀντικειμένη εἰς τὸν νόμον διὰ τῆς καταστάσεως τοῦ Μητροπολίτου Ναυπακτίας εἰς Φθιώτιδα, ὅτε ἐξεδόθη Διάταγμα, δὲν ἔπεται ὅτι πρέπει ἐκάστοτε εἰς ἐκάστην μετάθεσιν νὰ ζητῆται ἐκδοσις Διατάγματος ὅπως εὐρίσκη εὐκαιρίαν ἡ Πολιτεία νὰ πιέξῃ τὴν Ἐκκλησίαν, ἐν ᾧ ὁ νόμος ἀφῆκεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου πάντῃ ἐλευθέραν καὶ κυρίαν τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐν Κηφιστῇ

Ὁ ΘΕΣΣΑΛΙΩΤΙΑΣ ΚΑΙ ΦΑΝΑΡΙΟΦΕΡΣΑΛΩΝ
ΙΕΖΕΚΙΗΛ

† ΠΡ. ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΛΑΒΡ.-ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ ΤΙΜΟΘΕΟΥ

Η ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΤΗΣ ΕΝ ΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΣΥΝΗ,

[1]

Ἡ διάνοιά μου, ὀρηγνότερον ἔχουσα τὴν ἐν Χριστῷ ἀγαπῶσαν καὶ διὰ τοῦτο θλιμμένην καρδίαν μου, μετὰ τὰ πτερὰ τῆς φαντασίας τῆς διατρέχουσα ἀναχρονικῶς μέχρι τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, στρεφόμενη πρὸς τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα, σταθμεύουσα εἰς τὸ πρῶτον ἡμῖσι τοῦ δεκάτου πέμπτου καὶ λαμβάνουσα τὴν πρὸς τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα κατεύθυνσιν καὶ πετώσα μέχρι τοῦ Λυκίου πελάγους τῆς Μεσογείου, ἐλευθέρως συλλογιζομένη καὶ μόνον ἀπὸ τὰς δηλώσεις κρίνουσα τὸν Κρισναμούρτη, κάμνει μίαν παράτολμον ὑπόθεσιν. Ἐάν εἰς τὸν ἐνάτον αἰῶνα ἐν χριστιανικῶς ἀνθρωπισμένον πνεῦμα ὁμοιάζον πρὸς τὸν (ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ) ἐμπνευσμένον ἀνθρωπιστὴν Κρισναμούρτη, πιστεῦον εἰς τὸν Χριστὸν τῆς ἀγάπης ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ θρόνου τῆς Ρώμης, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκάθησαν οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος καὶ οἱ μετὰ τούτους πρῶτοι ἀποστολικοὶ Ἐπίσκοποι Πατέρες τῆς Ρώμης ὡς ὁ Κλήμης, ὁ Ἀνίκητος, ὁ Ἀνέγκλητος καὶ οἱ πρὸς αὐτοὺς διὰ μέσου τῶν ὀκτῶ πρῶτων αἰῶνων ὁμοιάζοντες διάδοχοι αὐτῶν, τὸ σχίσμα δὲν θά ἐγένετο καὶ ἢ ἐκ τούτου ἐξασθένησις τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας δὲν θά συνέβαινεν. Ἐπίσης ἐν τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα ἐπὶ τοῦ ἀποστολικοῦ τούτου θρόνου τῆς Ρώμης ἐκάθητο ἐπίσκοποι ἐμφορούμενοι ἀπὸ τὸ ἀνθρωπιστικὸν πνεῦμα, ὑπὸ τοῦ ὁποίου φαίνεται ἐμφορούμενος εἰς τὰς δηλώσεις αὐτοῦ ὁ Ἰδεόληπτος τῆς φιλαλληλίας καὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων πάντων πρὸς ἀμοιβαίαν θεήθειαν συντροφικῆς πλησιασεως, δὲν θά ἐκινουνο ἀπὸ τὰ βασίλεια τοῦ Ἄδου αἱ ἀρχαὶ καὶ ἐξουσίαι τοῦ σκότους, καὶ δὲν θά ἐνέπνεον τὰ παπικὰ ἐπιτελεῖα πρὸς διοργάνωσιν κατ' εὐφημισμὸν σταυροφοριῶν κατὰ τῶν Μωαμεθανῶν δῆθεν καὶ ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν καὶ δὲν θά ἐβεβηλοῦτο ὑπὸ τῶν μὴ ἐσταυρωμένων σταυροφόρων τὸ θυσιαστήριον τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας ἀσεδέστατα καὶ δὲν θά ἐπληττετο καιρίως ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ καὶ δὲν θά ἐπιπτετο τὸ πέλμα τῶν βαρβάρων ἀγαρηνῶν τὸ κέντρον τοῦ πολιτισμοῦ, τὸ μέγα βυζαντιανὸν ἑλληνικὸν κράτος.

Καὶ ἐάν ἐπὶ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς Ρώμης κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖσι τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος ἐκάθητο Πάπας μετὰ χριστιανικὴν καρδίαν καὶ μετὰ ἀνθρωπιστικὰ συναισθήματα ἀγάπης εὐαγγελικῆς, ἢ Κων)πολις δὲν θά ἐκυριεύετο ὑπὸ τῶν βαρβάρων σιφῶν τοῦ Μωάμεθ. Διότι οἱ χριστιανοὶ ἡγεμόνες, αυτοκράτορες καὶ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης, διατελοῦντες τότε ὑπὸ τὴν ἐμπνευσιν τοῦ Πάπα καὶ τοῦ ἐπιτελείου του, θά υπερῆσιζον τὸ βυζαντιανὸν κράτος καὶ θά ἐσώζετο τὸ κέντρον τοῦ πολιτισμοῦ, ἢ μεγάλη πόλις τοῦ φωτός, ἢ Κων)πολις. Καὶ ἢ ἑρθόδοξος Ἀνατολὴ δὲν θά ἐπιπτετο ὑπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ βαρβάρου. Ἀλλὰ φρικτὴ καὶ ἀνήμενος ὑπῆρξε τότε ἡ σκληροκαρδία

τοῦ ἐγκαυχωμένου ὡς διαδόχου τοῦ Πέτρου. Ἐσκεμμένως ἀφῆκαν νὰ υποδουλωθῇ ἡ βυζαντιανὴ αυτοκρατορία διὰ νὰ ἀδυνατήσῃ κρατικῶς τὸ ἑρθόδοξον ἔθνος καὶ προσχωρήσῃ εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν αυτοκρατορισμὸν, πίπτει δουλοφρόνως καὶ δολοπρεπῶς ὑπὸ τοῦς πόδας τοῦ Πάπα. Καὶ ἡ ἀμαρτία αὐτὴ ἢ θανάσιμος, ἢ ἀμαρτία τῶν Σταυροφοριῶν καὶ τόσα ἄλλα ἀνευαγγελικὰ καὶ ἀντιχριστιανικὰ παχιστρατήματα προῦκάλεσαν τὴν πνευματικὴν ἐπανάστασιν καὶ ἐπέφερον τὸν διχασμὸν καὶ ἐσχηματίστη τὸ Προτεσταντικὸν σύστημα. Ἐσωφρόνησέ πως τὸν ὑπερφίλλον παπικὸν καθολικισμὸν, ἀλλὰ χριστιανικὸν πνεῦμα ταπεινοφρονούσης ἀγάπης δὲν ὑπάρχει καὶ δὲν θά ὑπάρξῃ, ἐφ' ὅσον μία ἐκκλησία δὲν γίνεται. ἐφ' ὅσον οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἐκκλησιῶν δὲν εἶναι ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ, ὑπὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐάν μία Ἐκκλησία ἦτο καὶ ὁ Ρώμης ἐπίσκοπος Πάπας καὶ ὁ Ἀγγλίας ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης καὶ ὁ Ἱεροσολύμων καὶ οἱ λοιποὶ πρῶτοι ἡγεμόνες τῶν ἐκκλησιῶν ἦσαν ἀδελφοὶ συναπόστολοι τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, γνήσιοι διάδοχοι τῶν πρῶτων ἀποστόλων, ἀνθρωπισμένοι καὶ πολιτισμένοι μετὰ ἐν πνεῦμα ἀγάπης καὶ συμπαθείας πρὸς τοὺς ἀδυνάτους κρατικῶς ἀδελφοὺς χριστιανούς, οὐδὲν ἀδίκημα θά ἐπετρέπετο νὰ διαπράττεται ὑπὸ ἰσχυρῶν κατὰ ἀδυνατῶν χριστιανικῶν κρατῶν, θά ἐξηγείρετο ἢ συνειδησίαι τῶν λαῶν καὶ ἢ διαμαρτυρία θά ἦτο ἐπίμονος. Ἀλλὰ ἵνα ἐξεγερθῇ ἢ συνειδησίαι καὶ ὑπάρξῃ εἰρηνικὴ λαϊκὴ βοή σωφρονίζουσα τοὺς πολιτικοὺς ἀρχοντας καὶ ἡγεμόνας, χρειάζονται ἐμπνευσταὶ καὶ ἢθύντορες τῶν συνειδησίαι, καὶ αὐτοὶ εἶναι μόνον οἱ λειτουργοὶ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς ἀγάπης, οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ποιμένες. Ὁ Καντερβουρίας Ἀρχιεπίσκοπος τότε θά ἠνάγκαζε τοὺς κυβερνῶντας τὸ κράτος αὐτοῦ νὰ προσέξουν νὰ μὴ ἀδικῶν τὸν χριστιανικῶς πολιτισμένον λαὸν τῆς Κύπρου. Ἐάν ὁ Ρώμης ἐπίσκοπος πρῶτος καὶ πάντες οἱ λοιποὶ πάντων τῶν χριστιανικῶν κρατῶν ἐκκλησιαστικοὶ ποιμένες ἐξηγείροντο καὶ ἐπέκρινον πᾶν ἀδίκημα καὶ συνεδούλευον διὰ εἰρηνικῶν τοῦ Εὐαγγελίου λόγων τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ πρέπον, τὸ ἀνθρωπιστικὸν καὶ τὸ πρὸς τὸν πολιτισμὸν σύμφωνον, καὶ τοῦτο νὰ γίνεται πρὸς ὄλον τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς εἰς τοὺς ὁποίους τὰ πρῶτα φέρουν οἱ διανοούμενοι ἡγέται καὶ κυβερνῆται, τότε λαοὶ καὶ ἡγέται ἀπὸ ἐν πνεύμα εἰρήνης θά κατέκρινον πᾶσαν ἐχθρότητα καταντῶσαν εἰς θηριώδη ἀλληλοσπαραγμὸν. Οὐδὲ θά ὑπῆρχεν ἀνάγκη πρὸς τοῦτο ἐξαναστασμοῦ. Ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος τὸ εἰρηνικὸν πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ φαίνεται ἐπικρατοῦν εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν περισσοτέρων χριστιανῶν ἡγεμόνων καὶ δὲν θά συνέβαινεν ἢ παγκόσμιος ὀλεθρία ἀντιανθρώπινος σύρραξις τοῦ 1914 ἐάν ὄν, τὰ ἰσχυρότερα, χριστιανικὰ κράτη, τῶν ὁποίων τὸ ἐν σχεδὸν ἑξ ὀλοκλήρου παπόφρον, δὲν διατέλουν ὑπὸ ἀνισορρόπους ἐξ ὑπερφρονούσης ἡγεμόνας-αὐτοκράτορας καὶ ὑπὸ τὴν διαφείρουσαν ψυχᾶς καὶ καρδίας ἐμπνευσιν ὀρθολογιστῶν ὀλοφρόνων διανοουμένων, οἷος ἦτο ὁ Νίτσε.

Ἡ εἰκοστὴ αἰὼν φέρεται πρὸς τὴν παγκόσμιον εἰρήνην. Τὴν ζητεῖ ἢ συνειδησίαι τῶν λαῶν. Ἰδοὺ

τα ζωντανά τεκμήρια εις τὴν σύγχρονον ζωὴν τῶν αὐτῶν ἔχομεν: πάντες οἱ ὑπερέχοντες διανοοῦμε- ἀποτροπιάζονται τὰς πολεμικὰς συγκρούσεις, ἔγγραφοι πᾶσαν ἐγωϊστικὴν ἐξέγερσιν δυναμένην συνταράξῃ τὴν κοινωνικὴν γαλήνην. Καὶ ἡ σμικρὴ δημοσιογραφία ἐλέγχει καὶ καυτηριάζει τὴν τυραννικὴν καὶ ἐθέρβαρον ἀπόπειραν ἐκ μέρους μεταλλευτῶν τῆς ἀγνοίας καὶ ἀδυναμίας τῶν ὄντων. Ἡ εἰρηνικὴ αὐτῆ διαθέσις καὶ ἡ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἰσότητος τῶν διανοητικῶς ὑπερεχόντων ἐπιθυμία εἶναι τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος ἔμπνευσις. Ἐὰν λοιπὸν αἱ κεφαλαὶ τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν θελήσουσιν νὰ φωτισθῶσιν ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης τὴν ὁποῖαν ἐκπροσωποῦν, ἡ ἰσότης τῶν χριστιανῶν θὰ ἀγαθυνθῇ καὶ θὰ κυριευθῇ τὸ τὸ συναίσθημα τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγάπης, καὶ ἡ ταξὺ αὐτῶν πάντων ἀδελφότης θὰ στερεωθῇ καὶ θὰ μίαν Ἐκκλησίαν θὰ ἐνωθῇ σύμπασα ἡ χριστιανισμῶν. Διότι εὐκολώτατα θὰ εὑρεθῇ ὁ τρόπος τῆς ὁμοεισεως, ὅταν αἱ κεφαλαὶ καθαρῶσιν ἀπὸ τὸ σκοῦς τῆς ἀλαζονείας καὶ αἱ καρδίαι ἀπὸ τὴν ῥυπαρότητα τοῦ ἐγωϊσμοῦ.

[Τέλος]

ΕΚΔΟΣΙΣ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ὑπὸ τὸν τίτλον «Monumenta Musicae Byzantinae» (Μνημεῖα Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ἐξεδόθη ὁ Α΄ τόμος ἀρχαίων χειρογράφων ὑπὸ τῆς Διεθνούς Ἐνώσεως τῶν Ἀκαδημιῶν, ἐπιμελεία τῶν διακεκριμένων βυζαντινολόγων κ. κ. Carsten Höeg (Δανίας) H. J. Van Tilgaard (Ἀγγλίας) καὶ Egon Wellesz (Ἀυστρίας).

Ὁ ἐκδοθεὶς α΄ τόμος (ἐν Κοπεγχάγη 1935) εἰς ἡλικίαν μέγα 4ον εἶναι διδύμιον ὀγκώδες καὶ σπανίας ἀλυταλείας, περιέχει δὲ ἐν φωτοτυπία ἐν ἑκ τῶν ἀριστοτέρων Στιχηθαρῶν τοῦ 13ου αἰῶνος ἐκ τῶν ἀριστα διατηρουμένων, ὅπερ φυλλάσσεται ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βιέννης ὑπο τὸν τίτλον Codex Vindobonensis Theol. Graec. 181.

Κύριος σκοπὸς τῆς σειρᾶς τῶν «Μνημείων Βυζαντινῆς Μουσικῆς», τῆς ἐγκαινιζομένης διὰ τοῦ ἐκδομένου τόμου, εἶναι νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν πρόοδον τῶν πνευματικῶν τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, τῆς Μεσαιωνικῆς ἢ Μουσικῆς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Μουσικὴ αὕτη, ἣτις, λόγῳ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν σωζομένων γραπτῶν μνημείων, παρέχει ἔδαφος σπουδῶν ἀτάκτως πλούσιον εἰς μουσικολογικὰς μελέτας, ἔχει ἐγγύτητα σπουδαιότητα διὰ δύο κυρίως λόγους: α) λόγῳ τῆς ἐπιδράσεως, ἣν ἔσκησεν ἐπὶ τῶν ἄλλων μουσικῶν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ β) λόγῳ τῆς σπουδαιότητος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἔθους ἐν τῷ ὀλιτισμῷ τῆς Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας. Οἱ ἐκδόται τόμοι εὐρυτέραν ἔννοιαν εἰς τὸν ὅρον Βυζαντινῆς Μουσικῆς ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ δημοσιευθέντος Α΄ τόμου, εἰς τὸ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα τὰς σπουδαιότητας αὐτῶν λέψεις καὶ κατευθύνσεις.

Πράγματι, ἂν θελήσῃ τις, ὡς γράφουσι, νὰ ἀπο-

βλέψῃ, πρὸς τὴν Βυζαντινὴν Μουσικὴν ὡς πρὸς μεμονωμένον ἀντικείμενον μελέτης, θὰ φθάσῃ εἰς ἀποτελέσματα ἐσφαλμένα ἢ ἀσήμαντα: τοῦναντίον, εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη ἡ ἐξερεύνησις τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς νὰ σχετισθῇ μὲ τὰς ἐρεῦνας ἐπὶ τῆς τέχνης, τῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ καθόλου πολιτισμοῦ τοῦ Βυζαντινοῦ, ὡς καὶ μὲ τὴν ἐρευναν τῶν μουσικῶν αἰτίνας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον προήλθον ἀπὸ εὐθείας ἐξ αὐτῆς, τ. ἔ. τῶν ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν, τῶν Ἱταλοελληνικῶν Μονῶν, τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς χριστιανικῆς Ἀνατολῆς. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδίου δέον νὰ τοποθετηθῇ καὶ ἡ σημερινὴ Μουσικὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις δὲν ἔχει μὲν πλέον διεθνή σπουδαιότητα, ἀλλ', ἐφ' ὅσον τυγχάνει ἀπὸ εὐθείας διάδοχος τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ἔχει ὅμως ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον διὰ τὰς ἐρεῦνας μας. Τὸ Ἱρηγοριανὸν ἔθνος, ὅπερ ἔχει διασπαρηνισθῆ διὰ τῶν θαυμασιῶν ἐργασιῶν, καὶ τὸ ἔθνος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡδὴ αὐτοτελεῖς κλάδοι ἐρεύνης, ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι αἱ ἐργασίαι αἱ ἐρχόμεναι εἰς φῶς διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν «Μνημείων Βυζαντινῆς Μουσικῆς» θὰ συντελέσουσιν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν στενῆς συνεργασίας τῶν τριῶν μεγάλων κλάδων τῆς χριστιανικῆς Μουσικῆς. Εἴθε ἡ συλλογὴ τῶν «Μνημείων Βυζαντινῆς Μουσικῆς» νὰ λάβῃ ἡμέραν τιμᾶς θεοῦ ὡς νεωτέρα ἀδελφὴ ὅχι πολὺ ἀναξία παρὰ τὸ πλεονεξίον τῆς ἀξιόθαυμάστου Μουσικῆς Παλαιολογίας. Ἐξυπακούεται, τέλος, ὅτι αἱ ἐρεῦναι ἡμῶν δὲν πρέπει νὰ παρίδουσιν τὰ προβλήματα τὰ συναφῆ πρὸς τὴν Λειτουργικὴν τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, ὡς καὶ τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν ἑβραϊκὴν καὶ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν Μουσικὴν ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔχομεν—πλὴν μίας σχεδὸν ἐξαιρέσεως—, οὐδὲν γραπτῶν μουσικῶν στοιχείων προγενέστερον τοῦ 9ου αἰῶνος, θὰ γίνῃ ἀνάγκη διὰ τὴν πρώτην χριστιανικὴν ἐποχὴν νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν μελέτην τῶν φιλολογικῶν πηγῶν καὶ εἰς συμπέρασματα, τὰ ὅποια δύναται τις νὰ ἐξαγάγῃ ἐξ ἔργων μεσαιωνικῶν.

Αἱ ἐρεῦναι, τὸ πεδῖον τῶν ὁποίων προσεπαθήσαμεν νὰ περιλάβωμεν, ὑπῆρξαν, ὡς μὴ ὄφελε, παρημελημένα. Μέγιστον μέρος τῶν γραπτῶν μνημείων παραμένει εἰς αὐτὴν ἀγνωστον σχεδὸν εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῶν ἑλληνικῶν Μοναστηρίων, ὅπουθεν εἶναι δύσκολον νὰ προμηθευθῇ τις σχετικὰς φωτογραφίας, τὰ δὲ χειρόγραφα τὰ φυλασσόμενα σήμερον εἰς τὰς μεγάλας παρακαταθήκας ἑλληνικῶν χειρογράφων τῆς Εὐρώπης ἀτελῶς μόνον ἔχουσι χρησιμοποιηθῆ: οὐδὲν βιβλίον ἁσματικῶν ἐξεδόθη, οἱ δὲ κατάλογοι τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῶν συλλογῶν δίδουσιν πληροφωρίαν ἐντελῶς ἀνεπαρκεῖς περὶ τῶν ἐνδιαφερόντων ἡμᾶς χειρογράφων. Κατὰ ταῦτα, ἡ ἐκδοσις τῶν Μνημείων Βυζαντινῆς Μουσικῆς εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ διὰ τὴν πρόοδον τῶν σπουδῶν.

Θὰ παραστήσωμεν δι' ὀλίγων τὸ σχεδιάγραμμα τῆς δημοσιεύσεως ταύτης.

Ἡ διευθύνουσα ἰδέα τοῦ σχεδίου εἶναι νὰ δημιουργηθῇ ὁμοσυνεργητικῶς διὰ συλλογὰς δημοσιευμάτων καθαρῶς διαφορετικῶν. Ἡ μία θὰ διατεθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς ἐκδόσιν ὅσον τὸ δυνατόν ἀντικειμενικῶν τῶν κειμένων

τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς ἐν τῇ περιορισμένῃ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως· ἢ δὲ ἄλλη ὑπὸ τὸν τίτλον *Subsidia et transcripta* θὰ περιλάβῃ μελέτας καὶ μεταγραφάς—ἢ ἀξία καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ὁποίων ἐξαρτῶνται κατ' ἀνάγκην ἐκ προσωπικῶν ἀπόψεων καὶ ἐκ τῆς σημερινῆς θέσεως τῆς ἡμετέρας ἐπιστήμης—ὡς καὶ δημοσιεύματα σχετικὰ πρὸς τὰς μουσικὰς τὰς ἐξηγητημένας ἐκ τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς καὶ πρὸς τὰς γειτνιαζούσας ἐπιστήμας. Ἐπειδὴ τὰ πλαίσια τῶν *Subsidia et transcripta* εἶναι περισσότερο ἐλεύθερα καὶ πλέον ἐπιδεικτικὰ τροποποιήσεων, θὰ περιορισθῶμεν ἐνταῦθα νὰ δώσωμεν ἀκριβεστέρως πληροφορίας μόνον διὰ τὰ *Μνημεῖα Βυζαντινῆς Μουσικῆς*. Ἡ πλέον ἐπιέγουσα ἀνάγκη ἦτο νὰ δοθῶσιν εἰς τοὺς ἐρευνητὰς ἐκδόσεις πλήρεις τῶν κυριωτέρων κειμένων μουσικῆς γραφῆς. Διὰ νὰ ἐξηγήσῃ τις τὴν γενομένην ἐκλογὴν τῶν δημοσιευμένων κειμένων ὀφείλει νὰ ρίψῃ ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς Βυζαντινῆς Παρασημαντικῆς, ἣτις ἔχει διέλθει πολλὰς φάσεις, ἃς ἔχουν καθορίσει κατὰ διαφόρους τρόπους ἐνίοτε ἀντιφατικούς. Παρεδέχθημεν, λέγουν οἱ ἐκδόται, τὴν κάτωθι ὁρολογίαν, ἣτις εἶναι ἡ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο οὐδετέρα καὶ παρακαλοῦμεν ἐπιμόνως τοὺς συναδέλφους ν' ἀκολουθήσωσιν αὐτήν:

Α' Ἐκφωνητικὴ Γραφή, ἦτοι Γραφή ὑποβοηθητικὴ τῆς μνήμης διὰ τὴν μουσικὴν ἀνάγνωσιν τῶν περικοπῶν τῆς *lectio sollemnis*.

Β' Παρασημαντικὴ ἤ ἄσματικὴ.

α) Παλαιοβυζαντινὴ Γραφή, ἀνευ ὁδηγίας δηλωτικῆς τῶν διαστημάτων περιλαμβάνει τὴν περίοδον 900—1200 καὶ ἔχει πολλὰς ὑποδιαίρεσεις κακῶς ἐπίσης καθοριζόμενας. Ἡ τελευταία φάσις ἔλαθε τὸ ὄνομα ἐκ τῆς μορφῆς τοῦ περιφώνου εἰρμολογίου τῆς Ἑθν. Βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων, (Cod. Coislin. 220).

β) Μεσοβυζαντινὴ Γραφή μετ' ἀκρίβους ὁδηγίας δηλωτικῆς τῶν διαστημάτων ἔχει ἤδη τελείως ἐξελιχθῆ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 13ου αἰῶνος καὶ δεσπόζει πλήρως κατὰ τὴν περίοδον 1200—1400. Ἐν τῇ μεγάλῃ πλειονότητι τῶν χειρογράφων τῆς περιόδου ταύτης τὰ νεύματα ἔχουν σχήματα στρογγυλοποιημένα ἀντιθέτως πρὸς τὸ εἶδος τῆς προηγουμένης· ἐκ τούτου ἐγεννήθη ὁ ὅρος «στρογγύλη γραφή». Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ταυτίζωμεν τοὺς δύο τούτους ὅρους, διότι πολλὰ χειρόγραφα τῶν ἀρχῶν τῆς περιόδου ταύτης εἶναι μὲν μετ' ἀκριβῆν Μεσοβυζαντινῆν, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχουν ἀκόμη τὰ στρογγύλα σχήματα.

γ) Νεοβυζαντινὴ Γραφή, χαρακτηριζομένη ἐκ τῆς ἀρθρῶν χρήσεως τῶν μεγάλων σημάτων, τὰ ὅποια συνοψίζουσι καὶ καλλωπίζουσι τοὺς συνδυασμοὺς τῆς διαστηματικῆς Γραφῆς.

δ) Σύγχρονος Γραφή (ἢ τοῦ Χρυσάνθου) δημιουργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Χρυσάνθου. Δυναμέθα νὰ χρονολογήσωμεν τὴν γραφὴν ταύτην ἀπὸ τοῦ ἔτους 1922, ὅπότε ἐνεφανίσθη ἐν Παρισίῳ τὸ πρῶτον Ἑγχειρίδιον.

Διὰ τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν Ἐκφωνητικὴν Γραφὴν ἢ καλυτέρας μεθόδους δημοσίευσως εἶναι νὰ δοθῇ μία ἐντυπος ἐκδοσις εἰς τὴν Γραφὴν τὴν καθορισθεῖσαν

ἐπὶ τῇ βάσει ἐνός ὠρισμένου ἀριθμοῦ χειρογράφων. Ἀλλ' εἰς μίαν τοιαύτην ἐκδοσιν θὰ ἔπρεπε συγχρόνως νὰ δοθῇ καὶ μία κριτικὴ παραβολὴ τοῦ κειμένου τῶν περικοπῶν, ὅποτε δὲν θὰ ἦτο πλέον ἐκδοσις μουσικῆ. Θὰ φανῇ λοιπὸν ἐκτὸς τοῦ πλαισίου τῶν *Μνημείων Βυζ. Μουσικῆς* καὶ οὕτως ἢ Ἐκφωνητικὴ Γραφή θὰ ἀντιπροσωπευθῇ ἐν τῇ σειρά ταύτῃ μόνον διὰ τῶν ὑποδειγμάτων καὶ τοῦ Λευκώματος, τὰ ὅποια θὰ δημοσιευθῶσιν βραδύτερον.

Ἡ Παλαιοβυζαντινὴ Γραφή δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναγνωσθῇ εἰμὴ τῇ βοηθείᾳ μεταγενεστέρων στοιχείων, κατὰ συνέπειαν τὰ κείμενα τῆς περιόδου ταύτης δὲν δίδουσι βάσιν στερεάν πρὸς μελέτην.

Ἐπειδὴ δὲ αἱ Γραφαὶ Νεοβυζαντινῆ καὶ Σύγχρονος ἔχουσι διὰ τὸν κύριον σκοπὸν μας βοηθητικὸν μόνον ἐνδιαφέρον, διὰ τοῦτο μόνον τὰ χειρόγραφα τῆς Μεσοβυζαντινῆς Γραφῆς ὀφείλουσι νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὸ κέντρον τῶν σπουδῶν μας. Γνωστὸν δὲ, ὅτι ἡ Γραφή αὕτη ἀναγνωστικῶς τελείως διατηροῦσα καὶ σπουδαῖον ὄλιγον. Ὁραιότερα καὶ τελειότερα χειρόγραφα φιλοτεχνημένα μετὰ τῆς μεγαλυτέρας ἐπιμελείας ὑπάρχουσι εἰς μέγαν ἀριθμὸν.

Τὰ πλεῖστα τῶν χειρογράφων τούτων εἶναι *Στιχηράρια*. Ὁ ρόλος τῶν στιχηρῶν ἐν τῇ ὁμωδίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας δίδει εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν τῶν διδίων μεγάλην σπουδαιότητα, ἡ ἀφθονία δὲ αὐτῆ τῶν χειρογράφων ὄλων τῶν περιόδων καθιστᾷ τὸ *Στιχηράριον* τὸ σπουδαιότερον διδίων διὰ τὰς μουσικὰς σπουδὰς.

Μόνον μία ἐκδοσις πανομοιότυπος (en fac-simile), διὰ φωτοτυπίας, ἐνός χειρογράφου χαρακτηριστικῶς δύναται νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἐρευνητὰς μίαν βάσιν σταθεράν καὶ ἀντικειμενικὴν. Ὡς τοιοῦτον ἐξέλεξαν οἱ ἐκδόται τὸ περιεχόμενον εἰς τὸν Κώδικα *Vindobonensis Theol. Graec. 181*, ὅπερ εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαιότερων *Στιχηραρίων* εἰς Μεσοβυζαντινὴν Γραφὴν, παρουσιάζει δὲ καὶ τὸ μέγαν πλεονέκτημα, ὅτι εἶναι χρονολογημένον καὶ ὑπογεγραμμένον.

Τὸ *Ἐρμολόγιον*, τὸ ὅποion δίδει τὰ ἄσματα τοῦ τύπου τῶν *Κινόνων*, χαρακτηριζόμενα ὑπὸ ὕφους ἀρχαῖου καὶ ἀπλοῦ, ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ ἓνα ἀριθμὸν, πολὺ περισσότερο περιορισμένον, ὑποδειγμάτων, ἐν οἷς πρωτίστην θέσιν κατέχει ὡς ἐκ τῆς λεπτολόγου ἐπιμελείας τῆς γραφῆς καὶ ἐκ τῆς καλῆς καταστάσεως εἰς ἣν διατηρεῖται· ὁ *Codex Cryptensis E. I. II*.

Κατὰ τρίτον λόγον ἔρχεται τὸ *Κοντακάριον*, τὸ ὅποion περιέχει ἀπὸ ἀπόψεως ποιητικῆς τὰ ὠραιότερα ἀληθῶς τεμάχια τῆς Βυζαντικῆς ὁμολογίας, ἀλλὰ τοῦ εἶδους τούτου ὑπάρχουσιν ἐλάχιστα χειρόγραφα καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἑλληπῆ. Εἰς μεταγενεστέρως περιόδους χάνει πάντοτε ἕδαφος τοῦτο καθιστᾷ τὴν σπουδὴν αὐτοῦ ἐκτάκτως δυσχερῆ καὶ κατ' ἀνάγκην ἢ ἐκδοσις τοῦ *Κοντακαρίου* θὰ τεθῇ προσωρινῶς εἰς δευτέραν σειράν.

Ἡ δημοσίευσις τῶν μεγάλων τούτων καὶ πλήρων ἐκδόσεων θὰ συνοδευθῇ μετὰ τὴν δημοσίευσιν ἐνός Λευκώματος (*Album*) περιέχοντος ὑποδείγματα (*specimens*) ὄλων τῶν σταθμῶν τῆς Βυζαντινῆς παρασημαντικῆς, τόμοι δὲ μεταγενεστέρως θὰ προβλέψουσι δι-

ροπάσματα κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἤττον μακρὰ, ἐκ προγράφων ἰδιαιτέρως ἐνδιαφερόντων (Εἰρημολογίων, Πιχραρίων, Πεντηκοσταρίων, Τριφιδίων, Μηναίων κ. λ.) τῆς Παλαιοδουζαντινῆς καὶ Νεοδουζαντινῆς περιόδου ὡς καὶ τῆς Μεσοδουζαντινῆς.

Τὰ «Μνημεῖα Βυζαντινῆς Μουσικῆς» θὰ περιλάβωσι τέλος ἐν σώμα (corpus) ὅλων τῶν θεωρητικῶν ἀρχαριμμάτων τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς μέχρι τῆς ἀρχαίου ἐποχῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων θὰ εἶναι καὶ τὸ σύγγραμμα τὸ καλούμενον «Ἁγιοπολίτης», τὰ συγγράμματα τοῦ ψευδο-Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, τοῦ Χρυσάφου καὶ τὸ μικρὸν ἐγχειρίδιον τῶν Σημαίων. Θὰ δοθῆι τούτου καὶ μία κριτικὴ ἔκδοσις μετὰ σχολίων καὶ Γαλλικῆς μεταφράσεως τῶν σπουδαιωτέρων κεφαλαίων.

Πῶς συνελήφθη ἡ ἰδέα καὶ πῶς ἐπετεύχθη ἡ πραγματευσις τῆς ἔκδόσεως τῶν Μνημείων Βυζαντινῆς Μουσικῆς; Τὸ πρῶτον βήμα πρὸς δημιουργίαν τῶν *Μνημείων Βυζαντινῆς Μουσικῆς* ὑπῆρξεν ἡ σύγκλησις ἐν Κοπεγχάγη μιᾶς διασκεψέως, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος οἱ τρεῖς Βυζαντινολόγοι κ. κ. Høeg, Tillyard, Wellesz. Ἡ στιγμὴ ἐφαίνετο κατάλληλος διὰ τὴν ὕστασιν μιᾶς ὁργανώσεως, ἡ ὁποία θὰ εἶχε προορισμὸν νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν συντονισμὸν τῶν προσπαθειῶν καὶ νὰ προστοιμάσῃ τὸ μέγα ἔργον, ὅπερ ἐπελάλητο νὰ ἐπιτελεσθῆι, ἦτο βιωματικὸν ἀνώτερον τῶν ἀτομικῶν δυνάμεων.

Ἡ πρώτη ἐκχέρσις τοῦ ἐδάφους εἶγεν ἤδη συντελεσθῆναι, εἶχον δὲ φθάσει οἱ πρωτεργάται κατὰ τινὰ τρόπον εἰς ἓν προκαταρκτικὸν πόρισμα τῶν ἐρευνῶν. Οἱ κ. κ. Tillyard καὶ Wellesz εἶχον ἐπιτύχει, αὐτοτελεῶς ἐργαζόμενοι, νὰ λύσωσι τὰς τελευταίας δυσκολίας τῆς ἀναγνώσεως τῆς Μεσοδουζαντινῆς Γραφῆς καὶ ἠδυνήθησαν εἰς μικρὰ ἐγχειρίδια, ἐμφανισθέντα ἕκαστον ἰδιαιτέρως τῷ 1923 καὶ 1927, νὰ δώσωσι μίαν ἰδέαν τοῦ συνόλου τῶν ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων. Ἐξ ἄλλου αἱ πρόδοσις τῆς φωτογραφικῆς Τέχνης ἤνοιγον νέας ἐντελῶς δυνατότητας διὰ τὴν ἐπιπεφελεστέραν χρησιμοποίησιν τῶν χειρογράφων τῶν Ἑλληνικῶν Μοναστηρίων. Προκαταρκτικὸν σχεδιάγραμμα ἐκτελεσθὲν κατὰ τὴν συνδιάσκεψιν ὑπεβλήθη εἰς τὴν Δανικὴν Ἀκαδημίαν, ἣτις τὸ υἰοθέτησε. Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1932 ἡ Διεθνὴς Ἐνωσις τῶν Ἀκαδημιῶν συνεζήτησε μίαν πρότασιν περὶ δημοσιεύσεως κειμένων Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ κ. Høeg ἐπεχείρησε ταξείδιον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν ἐγγύς Ἀνατολήν, ὁπόθεν συναπεκόμισε πλούσιον ὕλικόν, τεθὲν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν συνεργατῶν του, τὸ δὲ Ἰδρυμα Rask-Oersted ἐχορήγησε τῇ αἰτήσει του σημαντικὸν ποσὸν διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου, ὑπὸ τὴν ἔξοδον ὅπως δοθῆι ἀνάλογος ἐπιχορήγησις καὶ ἀπὸ ἄλλας χώρας. Τὸ σχέδιον συνεζήτηθη εἰς τὴν 14 συνεδρίαν τῆς Διεθνούς Ἀκαδημαϊκῆς Ἐνώσεως καὶ παρεπέμφθη εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν. Ὁ κ. Gregoire ἐκλήθη νὰ μετασχημίσῃ εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης, συντάξῃ δὲ καὶ τὴν σχετικὴν εἰσήγησιν δημοσιευθεῖσαν εἰς τὰ Πρακτικά τῆς 14 ἐτησίας συνεδρίας τῆς Ἐπιτροπῆς 1933, σελ. 48 κ. ε.

Ἐξ ὀνόματος τῆς Δανικῆς Ἀκαδημίας ὁ Chr. Blinkenberg ἐξέθεσε τὰς λεπτομερείας τοῦ σχεδίου, ὅπερ ἔπυχε λίαν εὐμενοῦς ὑποδοχῆς. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἰταλίας κ. Ussani ἐδήλωσεν, ὅτι οἱ σοφοὶ τῆς Ἰταλίας ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἀναλάβουν δαπάναις τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως τὴν σύνταξιν τῶν Καταλόγων τῶν ἐν Ἰταλίᾳ εὐρισκομένων μουσικῶν χειρογράφων καὶ ὅτι ἡ Μονὴ τῆς Grotta-ferrata θὰ ῥύχτο νὰ μετασχημίσῃ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν, ἀναλαμβάνουσα μίαν πλήρη ἔκδοσιν ἐν φωτοτυπία τοῦ Εἰρημολογίου E. P. H. Ἐπίσης οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Κάτω Χωρῶν, τοῦ Βελγίου, τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, καὶ τῆς Γαλλίας ἀφῆσαν νὰ ἐλπίσωμεν, ὅτι αἱ γῶραι των θὰ συνέτρεχον τὸ ἔργον καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως συνέστησε θερμῶς τὸ σχέδιον εἰς τὴν Διεθνῆ Ἀκαδημαϊκὴν Ἐνωσιν μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως χορηγήσῃ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν 3.000 φράγκα Βελγικὰ. Ἡ ἔκθεσις τῆς εἰδικῆς ἐπιτροπῆς ἐγένετο δεκτὴ ἐκ μέρους τῆς τελευταίας συνελεύσεως τῆς ὀλομελείας καὶ ἡ ἐπιχορήγησις ἐψηφίσθη.

Τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου ἡ Διεθνὴς Ἀκαδημαϊκὴ Ἐνωσις ἀνέθεσεν ἐξ ὀλοκληροῦ εἰς τὴν Δανικὴν Ἀκαδημίαν. ἦτις ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 20 Ὀκτωβρίου 1933 ἐπεφόρτισε τοὺς κ. κ. Høeg, Tillyard καὶ Wellesz νὰ συντάξωσι τὰ δημοσιεύματα, ἀπεφασίσε δὲ προσεῖν, συμφώνως πρὸς βίαι γίνεται δι' ἄλλα ἔργα προστατευόμενα ὑπὸ τῆς Διεθνούς Ἀκαδημαϊκῆς Ἐνώσεως, νὰ ἐκλέξῃ καὶ μίαν ὀλομελῆ συμβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἐκ διαπερπῶν Βυζαντινολόγων, ἵνα ὑποστηρίξωσι τὴν ἐπιχείρησιν διὰ τῶν γνώσεων καὶ τοῦ κύρους των. Ἡ συμβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ καθρτίσθη ὡς ἑξῆς:

1) Σοφία Ἀντωνιάδου, Καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου Leyde. 2) Κάρολος Δῆλ, μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου, Καθηγητῆς τῆς Σορβόννης. 3) Ἐρρ. Γκρεγκουάρ, Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Βρυξελλῶν. 4) Κριστόππ Λαίην, Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Χάρβαρτ. 5) Β. Πάτσε, Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Νεαπόλεως. 6) Γ. Σωτηρίου, Διευθυντῆς τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου τῶν Ἀθηνῶν. Χάρις εἰς τὰς ὑποσχέσεις τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἰταλίας ὁ ἄρτος ὁ συμφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰδρυματος Rask-Oersted ἐξετελέσθη καὶ καθίστατο δυνατόν νὰ προδῶσιν οἱ ἐκδότες εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου... Ἐπιχορηγήσεις ἐψήφισαν καὶ ἄλλα σοφὰ Σώματα, ὅπως τὸ Γραφεῖον τῆς U. A. L., ἡ Ἀκαδημία τοῦ Amsterdam, αἱ Ἀκαδημίαι τῆς Γιουγκοσλαβίας, ἡ «American Council of Learned Societies», εἰς τρόπον ὅστε ἡ ἐπιτυχία νὰ φαίνεται πλήρως ἠγγυημένη.

Τὰ «Μνημεῖα Βυζαντινῆς Μουσικῆς» εἶνε ἔργον καθαρῶς ἐπιστημονικόν· εἶναι βιωματικὸν—λέγουσιν οἱ ἐκδότες καὶ τὸ εὐχονται θερμῶς—ἡ ἐξερῶνσις τῆς Μεσαιωνικῆς Μουσικῆς, τὴν ὁποίαν τὸ ἔργον τοῦτο ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ ἀναπτύξῃ, νὰ ἔλθῃ νὰ πλουτίσῃ καὶ τὸ πρακτικὸν μέρος τῆς Μουσικῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν μίαν νέαν ἀνάπτυξιν. Τοῦτο δὲν εἶναι, λέγουσι, τῆς ἰδικῆς μας δικαιοδοσίας, ἀλλ' εἴμεθα εὐτυχεῖς νὰ δια-

πιστώσαμεν, ότι ο Οικουμενικός Πατριάρχης και άλλα μεγάλα Αρχαί της ἁγιοδόξου Ἐκκλησίας παρακολουθῶν τὰς ἐργασίας μας μετ' ἐνδιαφέροντος. Ἡ Βυζαντινὴ — γράφουσιν ἐν τέλει οἱ ἐκδόται — ἐπλήρην ἐπὶ αἰῶνας ὁ μέγας φάρος, ὅστις ἐδέχεται φῶτα ἐξ ὅλων τῶν Ἐσσιῶν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἑγγύης Ἀνατολῆς καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου καὶ μετέδιδε τὴν λάμπην του μέχρι τῶν πλέον ἀπομειωμένων χωρῶν τῆς Ἑυρώπης. Μόνον διως κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα ἡ δυτικὴ διανοήσις ἀνεγνώρισε τοῦτο καὶ ἠοχίσε δι' ἐπιπόνοι καὶ ἐπιπόνοι μελετῶν τὰ πλιμῶν τὸ χρῆμα τῆς ἐγγνωμοσύνης τῆς. Ἡ Μουσικολογία ἐβράδυνε νὰ λάβῃ τὴν στάσιν ταύτην.

Ἐῖθε ἡ βραδύτης αὐτὴ νὰ ἔχη ὡς ἀντιστάθμισμα τὴν πλέον πλουσιαν καὶ σαυθαίαν ἐκδηλώσιν καὶ εἶθε τὰ «Μνημεῖα τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς» νὰ ἦναι ὁ πρῶτος τῆς ἐκδηλώσεως αὐτῆς οἰωνός!»

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι σύμπας ἡ ἐπιστημονικὸς κόσμος θὰ χαιρετίσῃ μὲ εὐλικρινῆ ἐνθουσιασμόν τὴν ἐκδόσιν τῶν «Monumenta Musicae Byzantinae» καὶ τῶν «Subsidia et Transcripta» διὰ τὴν μεγάλην συμβολὴν, τὴν ὁποίαν θὰ προσφέρουσιν εἰς τὴν πρόσδοκ τῶν σπουδῶν τῆς παλαιᾶς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, τὰ μὲν πρῶτα (αὐτούσια τὰ καλύτερα χειρόγραφα) ὡς πηγαί, τὰ δὲ δευτέρτα (παρὰ τὸν ὑποκειμενικὸν τῶν χαρακτήρα) ὡς βοηθηματὰ πολὺτιμα διὰ τοὺς ἐρευνητάς.

Ἰδιαίτερος ὄμως οἱ Ἕλληνας ἐπιστήμονες εἶναι δικίον νὰ παρακολουθήσωσι μὲ ἕλωι ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον τὰς σπουδαίας ταύτας ἐκδόσεις. αἱ ὅσαι θὰ φέρουσιν ἀργὰ ἢ γρηγορὰ εἰς φῶς νέους κεκρυμμένους θησαυροὺς τοῦ Μεσαιωνικοῦ μας Πολιτισμοῦ.

Οἱ γνωρίζοντες πόσον ἐπίπονον καὶ σκληρὸν εἶναι τὸ ἔργον τῆς μουσικῆς παλαιογραφίας, ἰδίως εἰς τὸ χέρσον ἔδαφος τῆς Βυζαντινῆς τέχνης, δὲν δύνανται εἰμὴ νὰ ἀποδελήσωσι μετὰ θαυμασμόν πρὸς τὸ ὑπέροχον ἔργον τῶν τριῶν σοφῶν Βυζαντινολόγων κ. κ. Hoeg, Gillyard καὶ Wellesz. διὰ τὰς καταβαλλόμενας προσπάθειας πρὸς διευκρίνισιν τῆς Μεσαιωνικῆς Μουσικῆς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

K. Δ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΤΩΧΟΙ

Μία ἀπὸ τὰς σπουδαιότατας μεταβολὰς τὰς ὁποίας ἐπέφερον ἐν τῇ κοινωνίᾳ διὰ τῆς «καινῆς διδαχῆς» τοῦ ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι καὶ ἡ μεταβολὴ ἢ ἐσημείωσε διὰ τὴν τάξιν τῶν πτωχῶν καὶ δεομένων ἀνθρώπων. Ἐνῶ παρὰ τοὺς ἀρχαίους ἔθνικοις παρατηροῦμεν τοὺς πτωχοὺς νὰ τίθενται εἰς δευτέραν μοῖραν ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς πλουσίους καὶ ἰσχυροὺς κατὰ κόσμον, ἢ καὶ νὰ περιφρονῶνται καθ' ὁλοκληρίαν, εἰς τὸν Χριστιανισμὸν βλέπομεν νὰ ἐπέρχεται πλήρης ἐξίσωσις τῶν πτωχῶν μετὰ τῶν πλουσίων, ὡς τοιαύτη ἐπῆλθε καὶ μετὰ τὸν ἀρρένων καὶ θηλέων, δούλων καὶ ἐλευθέρων.

Διὰ τὸν Χριστιανισμὸν, ὁ θεὸς τοῦ ὁποίου Ἰδρυτῆς διεκήρυξε: «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ

πειροπισμένοι, καὶ ἀναπαύσθητε», οἱ πτωχοὶ δὲν ἀποτελοῦν κατωτέραν τάξιν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἴσῃ πρὸς τὰς λοιπὰς κοινωνικὰς τάξεις, εἴτε αὐταὶ ἐκ πλουσίων καὶ εὐγενῶν σύγκαταται, εἴτε καὶ ἐξ ἰσχυρῶν καὶ ἀριστοκρατῶν ἀποτελοῦνται. Διὰ τὴν θρησκευτικὴν ἀγάπην καὶ τῆς ἀληθοῦς φιλανθρωπίας οἱ πτωχοὶ εἶναι καὶ αὐτοὶ ἀνθρώποι τὰ ἴσα δικαίωματα ἔχοντες ἐν τῇ ζωῇ μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ἀρκεῖ διὰ τὸν Χριστιανισμὸν ὁ οἰοσθῆναι πτωχὸς νὰ εἶναι καὶ νὰ πολιτεύεται ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ χριστιανοσπεπῶς, διὰ ν' ἀνοψωθῇ, νὰ τελειωθῇ καὶ νὰ καταστή ἱκανὸς νὰ γίνῃ τέκνον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἐπάρχουν βεβαίως οἱ αἰτιώμενοι τὸν Χριστιανισμὸν—καὶ εἶνε πολλοὶ οἱ τοιοῦτοι σήμερον—ὅτι δὲν ἐξήγγειρεν οὗτος καὶ δὲν προέτρεψε τοὺς πτωχοὺς διὰ τῆς διδασκαλίας του, ὅπως, ἔταν ἀδικούντων καὶ καταδυναστεύοντων ὑπὸ τῶν πλουσίων, ἐπαναστατώσι καὶ διεδικίωσι τὰ δικαία τῶν διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου, ὡς θέλει τοῦτο ἡ θεωρία τοῦ μαρξιστικοῦ Μπολσεβιζμοῦ. Οἱ τὰ τοιαῦτα φρονούντες καὶ ὑποστηρίζοντες ἀσφαλῶς δὲν ἔχουν κατανοήσῃ τὸ ὑψηλὸν πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, πνεῦμα ὑπερ ἐπιβάλλει εἰς τοὺς πτωχοὺς, ὅπως καὶ εἰς τοὺς πλουσίους, τὴν ἀγάπην, τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν ἀμοιβαίαν συμπάθειαν. Τὸ «ἐν τούτῳ γινώσκονται ὅτι πάντες ἔμοι μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» εἶναι ὁ χρυσὸς ἐκείνος κανὼν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θεμελιωθεῖσα ἡ χριστιανικὴ φιλανθρωπία ἀρνεῖται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀλληλοεξόντωσιν καὶ τὸν ὀλεθρον τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ εἶναι μὲν ἀδικον, προσβλητικὸν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ ἀξιοπρέπειαν καὶ ὑβριστικὸν διὰ τὸν Χριστιανισμὸν τὸ νὰ ὑπάρχουν καὶ σήμερον πτωχοὶ καταδικαζόμενοι εἰς ἀνεργίαν, ἀσιτίαν καὶ θάνατον πολλάνκις, λόγῳ τῆς ἀπαυθρόπου νοστροπίας καὶ τῆς χειρίστης καὶ ἀλεθρίας τακτικῆς πολλῶν ἐκ τῶν ἰσχυρῶν καὶ πλουσιῶν οὐχ ἦσαν ὄμως ἡ χριστιανικὴ θρησκεία καὶ τὸ σοβαρὸν καὶ λίαν περιπλεκον καὶ ἀκαυθῶδες τοῦτο ζήτημα τῆς δυστυχοῦς ἐνδεείας ἐπιδικεῖ νὰ λύσῃ κατὰ τρόπον ἀναίμακτον, ἀνώλεθρον, εἰρηγικὸν καὶ ἀδελφικόν. Ὁ Χριστιανισμὸς, χωρὶς νὰ παραχωρήσῃ οὐδέλωις τὸ ὑφιστάμενον ἀνέκαθεν ἐν τῷ κόσμῳ φαινόμενον τῆς πείνης, δὲν ἐπιζητεῖ νὰ ἀρῇ τοῦτο ἐκ τοῦ μέσου τῆς κοινωνίας διὰ προχείρων, ἀμελετήτων, ἀψυχολογητῶν καὶ δεδιασμένων μέτρων, ἀλλὰ διὰ τῆς μορφώσεως καὶ ἀναπτύξεως τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας καὶ διὰ τῆς ἐπικρατήσεως μετὰ τῶν ἀνθρώπων, πτωχῶν καὶ πλουσίων, τοῦ πνεύματος τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀδελφότητος. Κατὰ πόσον τοῦτο ἐπέτυχε καὶ δύναται καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ τὸ ἐπιτύχῃ, μαρτυρεῖ ἡ καθόλου ἐξέλιξις, δράσις καὶ ἱστορία τῆς ἐξαπλώσεως του ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ ἐρευνησωμεν τὸ ἐνδιαφέρον ὑπερ ἐπέδειξεν ὁ Χριστιανισμὸς ὑπὲρ τῶν πτωχῶν καὶ ἐνδεῶν, ἐκινουντες ἀπὸ τοὺς πρώτους ἀποστολικοὺς χρόνους κατὰ τοὺς ὁποίους οἱ χριστιανοὶ εἶχον «ἅπαντα κοινὰ», καὶ «οὐδεὶς εἰς ἐνδεῆ ὑπῆρχε», ἔχομεν νὰ πιστοποιήσωμεν, ὅτι οὗτος ἀμεσῶτατα ἐνδιαφέρθη διὰ τοὺς

πτωχούς και παντοτρόπως εἰργάσθη διὰ τὰ τοὺς ἀνακουφίσαι ἐν τῇ σκληρᾷ αὐτῶν διαπάλῃ. Ἀλλὰ και μεταγενεστέρως ὁ Χριστιανισμὸς ἔχει ν' ἀποδείξῃ περιτράνω τὸ μέγιστον αὐτοῦ ἐνδιαφέρον πρὸς τοὺς πτωχοὺς και ἀδυνατοὺς τοῦ κόσμου τούτου. Ὁ ἔθνικὸς Λουκιανὸς ἐν τῇ «Παραγράφῳ τελευτῇ» λέγον ποιούμενος περὶ τῆς ἀγάπης τῶν ἀρχαίων χριστιανῶν λέγει μεταξὺ ἄλλων και τὰδε: «ἔπειτα δὲ ὁ νομοθέτης ὁ πρῶτος ἔπεισεν αὐτοὺς ὡς ἀδελφοὶ πάντες εἶεν ἀλλήλων...». Ὁ δὲ Τερτυλλιανός, ὁ χριστιανὸς ἀπολογητὴς, παρατηρεῖ, ὅτι «ἡ μέριμνα περὶ τῶν ἐχόντων ἀνάγκην βοηθείας τὴν ὁποίαν ἀσχοῦμεν και ἡ φιλανθρωπικὴ ἡμῶν δράσις προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν τῶν ἀντιθέτων ἡμῶν. Ἴδε—λέγουσιν—πῶς ἀγαπῶσιν ἀλλήλους—ἐκεῖνοι δὲ μισοῦσιν ἀλλήλους— και πῶς ὁ εἰς εἶναι ἔτοιμος ν' ἀποθάνῃ διὰ τὸν ἄλλον». Ἐπειτα και ἡ καθόλου φιλάνθρωπος, φιλόπτωχος και ἀληθῶς χριστιανικὴ διάθεσις και ἐργασία τῶν κατέρων τῆς Ἐκκλησίας και τῶν λοιπῶν γνησίων ἐκπροσώπων τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι ἐπίσης ἱκανὴ νὰ μαρτυρήσῃ διὰ τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων και τῶν ἄλλων τῆς πενίας και δυστυχίας ἀσύλων τὸ μέγιστον ἐνδιαφέρον, ὅπερ πάντοτε ἐπεδείξατο ὁ Χριστιανισμὸς ὑπὲρ τῶν πτωχῶν και τῶν πασχόντων. Καὶ σήμερον δὲ ὁ Χριστιανισμὸς ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἀνὰ ὁλόκληρον σχεδὸν τὸν κόσμον θαύματα πραγματικῆς φιλάνθρωπίας και ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τῶν πτωχῶν και τῶν ἀποκλήρων τῆς ζωῆς. Τί ἄλλο, ἄλλως τε, μαρτυροῦσι τὰ τόσα και τόσα φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα, ἐνθα στεγάζονται και ἀνακουφίζονται και αἰσθάνονται ὁπωσδήποτε τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς οἱ ἐλοτελῶς ἄποροι, οἱ πένητες, τὰ ὄρφανά, οἱ γέροντες, οἱ τυφλοὶ, οἱ ἀνιάτως πάσχοντες, οἱ ἔχοντες ἀνάγκην οὐχὶ μόνον ὕλικῆς, ἀλλὰ και πνευματικῆς τροφῆς, οἱ μὴ ἔχοντες ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει;

Ὅλα ταῦτα εἶνε προφανῶς ἱκανὰ διὰ ν' ἀποδείξουν εἰς πάντα εὐσυνείδητον και ἀμερόληπτον κριτὴν τῶν κοινωνικῶν πραγμάτων, ὅτι: ὁ Χριστιανισμὸς οὐ μόνον ἐξεδήλωσε τὴν μεγίστην αὐτοῦ συμπάθειαν και στοργὴν πρὸς τοὺς ἐν γένει δεομένους, ἀλλ' ἔτι και σήμερον, και εἰς τὸ μέλλον, δύναται, εἰλικρινῶς και πλήρως ἐφαρμοζόμενος, νὰ λύσῃ, τὸ πρόβλημα τῆς καθ' ὅλου πενίας. Δὲν θὰ ἔπρεπε, λοιπόν, ἀντὶ νὰ μοιρολατρῶμεν, νὰ μεμφιμοιρῶμεν και ν' ἀναμείνωμεν τὴν τελειωτικὴν ἀποσύνθεσιν και τὸν ὄλεθρον, ἀπ' ἐναντίας, νὰ ἐργασθῶμεν και νὰ κινηθῶμεν ἅπαντες, και πρὸ παντὸς οἱ ἔχοντες, οἱ εὐποροὶ και οἱ ἰσχυροί, ὅπως ὑποβοηθήσωμεν τὸ ἔργον τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνακουφίσεως και ἐνισχύσεως τῶν ἐνδεῶν και τῆς ἀποκαταστάσεως μᾶς ἀλήθους κοινωνικῆς ὁμαλότητος και ἁρμονίας πρὸς τὸ συμφέρον τῆς προόδου και τοῦ πολιτισμοῦ;

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΜΑΜΑΝΤΑ ΝΑΞΟΥ

Α'

Εἰς τὸ ὕψος ἀκριβῶς χιλιόμετρον¹ τῆς ἀπὸ τῆς πόλεως Νάξου πρὸς τὴν Τραγαίαν δημοσίαν ἰδοῦ κατερχόμεθα εἰς τὴν στάσιν Μέτροπολε. Ἡ ὄνομασία αὕτη ἐδόθη εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, διότι εἰς τὴν ἐκεῖ πλησίον εὕρισκομένην τοποθεσίαν τοῦ ἁγίου Μάμαντος ὠκοδομήθη ἐξοχικὴ Μητρόπολις τῶν Λατίνων Ἀρχιεπισκοπῶν Νάξου, σφωζομένη και σήμερον ἐν ἀρίστῃ καταστάσει, χρησιμοποιουμένη ὁμως πλέον ὡς κατοικία τῶν κηπουρῶν τοῦ ἐκεῖ Μητροπολιτικοῦ κτήματος. Μία μικρὰς ἀπροσάπειρος κατωφερικὴ ὁδός, ἀγούσα και εἰς τὸ χωρίον Ποταμιὰ ἀπὸ τῆς δημοσίας ὁδοῦ, φέρει ἡμᾶς εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα ἐκ τῆς στάσεως Μέτροπολε. Ἐξῶθι τῆς εἰσόδου τοῦ κτήματος πηγὴ δροσεροῦ και διαυγῆς ὕδατος πληρῶναι πρωτίστως τὸν κόπον τοῦ ἐπισκέπτου. Τὸ κτήμα ἀνήκει εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια, καθ' ἣν ἔχουσι συνθήκειαν οἱ Λατῖνοι ἐκκλησιαστικοὶ νὰ συντηρῶνται ἀπὸ τὰς προσόδους τῶν διαφόρων ἀφιερωμένων εἰς τοὺς ναοὺς τῶν κτημάτων, νέμεται ὁ Λατῖνος Ἀρχιεπίσκοπος Νάξου, εἶναι δὲ ἐκ τῶν ὠραιότερων και ἀποδοτικωτέρων κτημάτων τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Ταμείου². Ἐχει ἔκτασιν ἀρκετὴν και ποικίλης καλλιέργειας. Ὑπάρχει τμήμα κήπου λαχανικῶν καταφύτου και ἀπὸ ὀπωροφόρα δένδρα, ἄλλα δὲ πάλιν μέρη σπείρονται σιτηρὰ. Ἀμα τῇ εἰσόδῳ εὕρισκόμεθα εἰς πλούσιον ἐλαιῶνα, περιέχοντα και τινα ἄλλα δένδρα, μορέας, καρυὰς. Διελθόντες τὸν ἐλαιῶνα τοῦτον και κατερχόμενοι πρὸς τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον ἔχομεν ἀριστερὰ μεγάλην δεξαμενὴν, ἣ ὁπρῆα ἔχει τοῦτο τὸ ἀξιοσημείωτον, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναλήψεως οἱ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα βοσκοὶ φέρουσι τὰ ποίμνια τῶν και «τὰ ἀναλήθουν», τὰ κολυμβοῦν δηλαδὴ. Τοῦτο εἶναι ἔθιμον τῶν ποιμένων Νάξου, τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖται ἐκ τῆς πεποιθήσεως αὐτῶν ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου «πληθαίνουν» τὰ πρόβατα. Ὅσοι εὕρισκονται πλησίον τῆς θαλάσσης ἔκτελοῦσι τὰ τοῦ ἔθιμου ἐκεῖ. Ὅσοι ὁμως εἶναι μακρὰν εὕρισκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ γρησιμοποιήσων δεξαμενὰς. Οἱ Λατῖνοι κτήτορες τοῦ ἁγίου Μάμαντος εὐχαρίστως παρέχουσιν αὐτὴν, ἀπὸ τῶν παλαιότερων χρόνων, διὰ τὴν τέλεισιν τοῦ ἔθιμου. Ὀλίγον τι μετὰ τὴν δεξαμενὴν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν κυρίαν εἰσδον τοῦ κήπου, ἔπου ἡ Μητροπολιτικὴ Ἐπαυλις. Διὰ νὰ εἰσέλθωμεν, κατερχόμεθα θαμνιζῶδες τινας. Εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν κεῖται ὡς θάβρον σπουδαία διὰ τὴν μελλοντικὴν ἔρευναν τοῦ ἐκεῖ θαυμασιῶν ναοῦ, περὶ τοῦ ὁποῖου θέλομεν εἶπει παρακατιόντες, ἐπιγραφὴ. Εἶναι γραφὴ Βυζαντηνὴ καλῶς διατηρουμένη, μόνον κάκιστα κειμένη ἐκεῖ ὅπου κεῖται. Αὕτη ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν δέκατον ἔκτον τό-

1. Ἐσφαλμένως ὑπελόγησεν ὡς 900 χιλιόμετρον ὁ κ. Καλογερόπουλος ἐν ἔργῳ αὐτοῦ «Τριάνοντα πάντε ἄγνωστοι Βυζαντινοὶ ναοὶ τῆς Νάξου» Ἀ θ ἡ α. 1. 1933 σ. 14.

2. Τοῦ καλομένου ὑπὸ τῶν Λατίνων M. n. s. a.

μον τῶν «Βυζαντινῶν Χρονικῶν» ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ζερλέντη, ἐκείθεν δὲ ἐχρησιμοποίησεν αὐτὴν ὁ Ν. Καλογερόπουλος, παρ' οὗ καὶ δανείζομαι αὐτὴν, μὴ δυνηθεὶς νὰ ἀναγνώσω αὐτὴν ἀκριβῶς ἐπὶ τόπου:

Τὸν πρῶτον βραχίονα τε καὶ κατηυτελειωμένον
εὐρώην βῆμον Σὺ τῆς Παναγίου Παρθένου
σὲς εὐταλῆς Δέμου

πῶν τε τῶν νεουργῶν
καὶ πρὸς πᾶσι κραίτερον νῶν
εὐπρεπῆ τε καὶ κακῶς κτισμένον
ὄνπερ προσήκῃς προσδέχου Σὺ, Πιστοῦνε,
οἰκίην ταύτην τοῦ Παναυλογημένου
Χριστοῦ προστάτου τοῦ νεουργῆτου βῆμου!

Τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὸν ἄγιον Μάμαντα ἔκαμα συμμετέχων ἐκδρομῆς τοῦ γυμνασίου Νάξου. Ἐδὼν λοιπὸν τὴν ἐπιγραφὴν προσεκάλεσα τὸν παρόντα εἰς τὴν ἐκδρομὴν συναδέλφον μου καθηγητὴν κ. Σαυρόβερν, εἰς ὃν εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ ἐπιμελητεία τῶν ἀρχαιοτήτων Νάξου, καὶ ὑπέδειξα εἰς αὐτὸν τὴν ἀνάγκην τῆς μεταφορᾶς τῆς μαρμαρίνης ἐκείνης πλακῶς εἰς τὸ Μουσεῖον Νάξου. Ἀτυχῶς ἄχρι τοῦδε οὐδὲν ἐνηργήθη.

Ἐπὶ τῆς υπερθύρου πλακῶς τοῦ Μεγάρου εὐρηται ἡ ἑξῆς, ἂν ἀνελλιπῶς ἀνέγνωσα αὐτὴν, ἐπιγραφὴ:

ANT. JUSTINIANUS
ARCHIEP. NAXOPARIENSIS
HAS SUPERNAS EDES AD
SUL SUCCESSORUMQ. USUM
PROPRIIS SUMPTIBUS ERICI CURAVIT
ANNO DNI 1707.

Ὁ ἱδρυτὴς τῆς Ἐπαύλειος Ἀντώνιος Ἰουστινιανὸς ἦτο Νάξιος τὴν πατρίδα, ἐχρημάτισε δὲ ἐπίσκοπος τῶν Λατίνων Σύρου ἀπὸ τοῦ 1694 μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1701, ὅτε προήχθη εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῶν Λατίνων Νάξου. Περὶ αὐτοῦ κείμενον τὸν προσήκοντα λόγον εἰς ἔτοιμον πρόφαινον βιβλίον ἡμῶν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἐκθέσεις πρὸς τὸ Συνέδριον τῆς Προπαγάνδας Πίσταως». Ἡ ἐξοχικὴ ἔπαυλις ἔχει ὅλα τὰ μέσα τῆς ἀνάσεως ἐπὶ ἀρκετὰ δὲ ἐτὶ ἐχρησιμοποίησεν αὐτὴν καὶ οἱ διάδοχοί τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Ἀπὸ δεκαπενταετίας ὁμοῦς κατέστη καὶ ἀδύνατον, διότι, συγχωνευθεῖσης ἐπὶ ἀρχιεπισκόπου Νάξου Ματθαίου Βίδου* τῆς Λατινικῆς Ἐπισκοπῆς Γήνου μετὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Νάξου, ὁ ἀρχιεπίσκοπος οφείλει νὰ διανύῃ τὸ ἥμισυ μὲν τοῦ ἔτους ἐν Νάξῳ, τὸ χαιμερινόν, τὴν δὲ θερινὴν περίοδον ἐν Γήνῳ, ὅπου εὐρίσκεται καὶ τὸ ὄλον σχεδὸν τοῦ ποικνίου του. Ταῦτα, ἐν παρόδῳ, περὶ τῶν Λατινικῶν. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἤδη μακρόθεν κενεῖ τὸ ἐρευνητικὸν τοῦ διαδάτου βλέμμα εἶναι ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Μάμαντος φερόμενος ναός.

Β'

Ἦδη ἡ ἐξωτερικὴ τοῦ ἁψίς ἀσκέει τοιαύτην ἐπὶ τοῦ ἐπισκόπου ἐπιβολήν, ὥστε ἀναγνωρίζει οὕτως ὅτι εὐρίσκεται πρὸ ἐξαιρετοῦ μνημείου ἱστορίας καὶ τέχνης. Ἡ κατάστασις του δυστυχῶς εἶναι οἰκτρὰ.

Εἰκὼν τῆς ἐνδύου καὶ ἐγκληματικῆς ἀδελτηρίας, δὲν λέγω πλέον τῶν Ναξίων λογίων, τοιοῦτόν τι θὰ ἦτο πολὺ, ἀλλὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ταγῶν τῆς Ἐπαρχίας ταύτης. Ἰδιαίτατα ἡ μομφὴ αὐτῆ στρέφεται κατὰ τὸν Λατίνων ἀρχιεπισκόπου Νάξου, εἰς τῶν ὁποίων τὴν κυριότητα ἀνήκει ὁ ναός, καὶ ἠδύνατο καὶ ὄφειλον νὰ προλάβουσι τὴν κατάπτωσιν μνημείου τοιαύτης ἀξίας, τὴν ὁποίαν ἀναμφισβητήτως ὄλοι οἱ παραθερίσαντες ἐκεῖ Λατῖνοι ἀρχιεπίσκοποι ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ἐκτιμήσωσιν. Γνωρίζοντας ἐκ σχετικῆς ἐρεύνης τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀντώνιον Ἰουστινιανὸν δυσκολευόμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι παρουσίαζεν ὁ ναός τοιαύτην κατάστασιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του. ὑποθέτω μᾶλλον ὅτι ἡ ἀδιαφορία θαρῶναι τοῦ διαδόχου του. Πάντως, γέροντες ἄνω τῶν ὄγδοήκοντα ἐτῶν ἐνθυμούνται τὸν ναὸν εἰς τὴν εὐρίσκειται σήμερον ἀθλίαν κατάστασιν.

Ὁ ναός ἔχει μῆκος περίπου 17 1/2 μέτρων, πλάτος 7,80 καὶ ὕψος 4 1/2 μέτρων κατ' αὐτοσχέδιον ὑπολογισμόν. Εἶναι ρυθμοῦ Βυζαντινοῦ, ἐν σχήματι σταυροειδῆ, μετὰ τὴν παρατήρησιν ὅτι τὸ ὀριζόντιον μέρος τοῦ σταυρικοῦ σχήματος εἶναι τετραγωνικόν. Κυρία εἰσοδὸς τοῦ ναοῦ ἦτο ὑποθέτω, ὡς συμβαίνει καὶ εἰς πλείστους ἐν Νάξῳ ναοὺς, κἀκωθεν τοῦ κωδωνοστασίου, εἰς τὴν ὁρειάν πλευράν. Ἐπίστροχον ἕμιος καὶ ἄλλη εἰσοδὸς, ἀπὸ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ ναοῦ, εἰ αὐτῆς δὲ εἰσῆρχοντο εἰς τὸν πρόναον. Κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος εἶναι πολὺ κεχωρισμένος εἰς τὸ ἔδαφος ὁ ναός, καὶ ἡ ὑποτιθεμένη θύρα δυσδιάκριτος. Ὁ ναός ἔχει ἓνα καὶ μόνον τρούλλον, καλῶς διατηρούμενον, φέρει γύρω-γύρω παράθυρα, τὰ ὅποια φαίνεται ἐκπίσθησαν κατόπιν, ὥστε νὰ ἀπομείνουσιν μᾶλλον στρογγύλαι θυρίδες, ὡς παρατηρεῖται καὶ γενικῶς σχεδὸν εἰς ὅλα τὰ παράθυρα του. Ἡ σκέπη εἶναι κατασκευασμένη διὰ πλίνθων, αἱ δὲ στέγαι τοῦ πρόναου εἶναι καμαρωταί. Κατὰ τὸ μέσον τῆς ὁρειᾶς πλευρᾶς ὑπάρχει σφόδρα ἐπικίνδυνον διὰ τὸ ὄλον οἰκοδόμημα χάλασμα. Ἀκόμη ἐπικινδυνότερον τὸ ἀνατολικὸν μέρος, ἡ ἄψις δηλαδή τοῦ ἱεροῦ, ἡ ὁποία κατὰ τὰ τρία τέταρτα εἶναι κατεστραμμένη. Ἐκεῖ καίται οἰκτρῶς ὁ σωρὸς τῶν ἐρειπωμάτων του. Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ τρούλλου ὀρθοῦται διακριτικὸν γνώρισμα τῶν ἐν ταῖς νήσοις Λατινικῶν ναῶν, ἐκεῖ ὅπου οἱ ὀρθόδοξοὶ ναοὶ δεικνύουσι τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ. Εἶναι δὲ τοῦτο στρογγύλη μαρμαρίνη μικρὰ στήλη καὶ ἐπ' αὐτῆς σφαῖρα, ἐπίσης μαρμαρίνη, σύμβολον πιθανῶς τῶν Καισαροπατικῶν ἀξιώσεων τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ κόσμου. Ἐσωτερικῶς ὁ ναός εἶναι διηρημένος εἰς τρία μέρη. Ὁ πρόναος χωρίζεται ἀπὸ τοῦ κυρίου ναοῦ διὰ κτιστοῦ διαφράγματος, ἔχοντος τρεῖς εἰσοδοὺς. Τὸ ἄγιον Βῆμα εἶναι λίαν εὐδιάκριτον, δὲν φαίνονται ὅμοιαι ἰχνη εἰκονοστασίου. Ἐκατέρωθεν τῆς κυρίας Ἀγίας Τραπέζης, ἦτις ἦτο κτιστὴ ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς χωρητικότητος τοῦ ἁγίου Βήματος καὶ ἐκ τῆς καὶ νῦν παρατηρουμένης θέσεώς της, ὑπάρχουσι κατὰ τὴν ἐντύπωσίν μου, δύο μικρότερα Ἅγια Τραπέζια: μετὰ παραπλεύρους Ἅγια Προθήσεις. Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ὁ ναός ἦτο τρι-

1. Καλογερόπουλος, ἐν μνημονογραφίᾳ ἑαυτοῦ, σ. 115, 2, 1919—1921.

σπόστατος. Πλάκες μαρμάρινοι, ἄλλαι μὲν ὄρθαι, μία δὲ πεπτωκυία, εἰς θέσιν παραστάδων δεικνύουσι τὴν μορφήν, ἣν ἔλαβεν ἡ Ἁγία Τράπεζα, μετατραπέζα ἀσφαλῶς, ὡς θέλομεν εἶπει κατωτέρω, εἰς Λατινικὸν Ἀλτάριον. Τὴν προσοχὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν συγκίνησιν, ἐφελκύνουσιν αἱ παρατηρούμεναι εἰς διάφορα μέρη, μάλιστα εἰς τὴν δεξιάν Ἁγίαν Πρόθεσιν, τοιχογραφίαι, ὅσων καὶ ἂν μόλις διακρίνονται. Ἐκ τῶν λειψάνων τούτων δυνάμεθα νὰ λάβωμεν τὸ ἐνδόσιμον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ μετὰ τῶσαύτης ἐπιμελείας καὶ ἀρεσκείας οἰκοδομηθεὶς οὗτος ναὸς ἦτο ἐλόκληρος εἰκονογραφημένος. Ἐπίσης ἀξιοσημειώτα τὰ ἐσωτερικὰ γεισώματα μὲ τὰ μαρμάρινα γλυπτὰ διακοσμήματα, τὰ ὅποια παρουσιάζουν. Ὁ φίλος μου κ. Καλογερόπουλος ἐξάγει ἐκ τῆς παρατηρήσεως ταύτης ὅτι τὰ γλυπτὰ ταῦτα λείψανα μαρτυροῦσιν ὅτι εἰς τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ ὑπῆρχε παλαιότερον κτίσμα, καὶ τὸ ὄλικόν ἐκεῖνον ἐχρησιμοποιήθη εἰς τὴν οἰκοδομήν τοῦ ναοῦ. Ἡ ριψθῆσα ἰδέα πιθανόν νὰ εἶναι ἀληθής. Μόνη ἡ ἱστορία δύναται νὰ θεβαιώσῃ αὐτήν. Τὸ ἐξαχθὲν ὅμως, τὸ γε νῦν, ὅπ' αὐτοῦ συμ-

Ὁ φερόμενος ναὸς τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἀπὸ τῆς βορείας αὐτοῦ ὄψεως. (Σχεδιογράφημα Ἀναστασίου Δασύλα)

Νοτιὰ ἄποψις τοῦ φερομένου ναοῦ τοῦ ἁγίου Μάμαντος.

πέρασμά εἶναι ἀδέδειον διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι τὰ οἰκοδομήσιμα ὄλικὰ ἠδύνατο νὰ μετακομισθῶσι καὶ μακρόθεν. Πάντως τὰ γεισώματα ταῦτα δίδουσι λαμπρὰν μαρτυρίαν περὶ τῆς ἀρχαιότητος τοῦ ναοῦ, ὡς ἀποφαίνεται. Ὁ ἴδιος δ' κ. Καλογερόπουλος, ὃ ὅποιος ἔχει ἀποδείξει τιμῶντα αὐτὸν ζῆλον πρὸς τὴν χριστιανικὴν τέχνην καὶ ἀρχαιότητα, εἶναι σήμερον Προστάτης τοῦ Τμήματος Καλῶν Τεχνῶν τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας. Τὰ μνημεῖα αὐτὰ τὰ ἐγνώρισεν ὁ ἴδιος δι' ἐπανειλημμένων προσωπικῶν του ἐπισκέψεων, καὶ τὸν ἐγνώρισαν. Ἡ συγκρίνησις τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη ἀπὸ

τὸν περιγραφόμενον ναὸν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξηγηθῆσθαι ἀπὸ τὰ στήθη του. Καὶ τὸ παρὸν λιτὸν δημοσίευμα εἶναι μία φωνὴ πρὸς αὐτὸν ἴδιον, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντα ἀρμόδιον, φωνὴ ἀξιοῦσα νὰ ἀκουσθῆ. Βεβαίως τὸ Κράτος δὲν δύναται, καὶ οὐδὲ πρέπει, νὰ ἐπωμίζηται ὅλα τὰ ὄρη, καὶ ὅλας τὰς φροντίδας. Οὐδεμία ὅμως δυσκολία θὰ ὑπῆρχε νὰ ἐπεβάλλετο ἡ ἐπιτόπιος μέριμνα ἐκεῖ ὅπου τοιαῦτα ἱερά μνημεῖα ἐσεβάσθη μέχρι τοῦδε ὁ πανδαμάτωρ χρόνος. Καὶ ἔχει μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ ποινὴ ἀκόμη θὰ ἦτο εἰς ἄκρον δικαία εἰς ἐκκλησιαστικούς ἀρχηγούς, οἱ ὅποιοι δεικνύουσι τοιαύτην περὶ τοὺς ναοὺς τοῦ Θεοῦ ἀκηδίαν. Ταῦτα, ἀπὸ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ ναοῦ σκοπιᾶς. Ἄλλ' ἡ γνωριμία αὐτοῦ γεννᾷ ἥδη ἐν ἡμῖν ποικίλας ἀπορίας καὶ τὸ ἱστορικὸν διαφέρον. Τίς ἡ ἱστορικὴ ζωὴ τοῦ ναοῦ τούτου;

Γ'

Αὐτὴ αὕτη ἡ οἰκοδομή, «μονοουχὶ φωνὴν ἀφιέσσα», διαλαλεῖ ὅτι εἶναι ἔργον τῶν Βυζαντινῶν χρόνων. Προσ-επικυροῦσι τοῦτο καὶ αἱ σωζόμεναι περὶ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ παραδόσεις, τὰς ὁποίας καὶ θὰ ἀναφέρωμεν. Ἐκείνο τὸ ὅποῖον παραμένει τελείως ἀγνωστον εἶναι ὁ χρόνος τῆς ἰδρύσεως, καὶ συναφῶς τὰ περιστατικὰ αὐτῆς. Ἀπὸ γέροντας τοῦ πλησίον κειμένου χωρίου Ποταμῆ ἔλαβον τὴν πληροφορίαν, ὅτι διάφοροι ἐπισκέπται, Φράγκοι, ἀφῆρσαν μάρμαρα. Οὐδόλως ἀπίθανον νὰ ὑπῆρχον εἰς ἐκεῖνα διαφωτιστικὰ στοιχεῖα. Ἐκ τῶν ἐνόντων ὅμως, μόνη ἡ τεχνουργία τῆς οἰκοδομῆς, ὑπὸ εἰδικῶν ἐκτιμωμένων, θὰ ἠδύνατο νὰ προσανατολίσῃ ἡμᾶς χρονολογικῶς, ἐφ' ὅσον καὶ οὐδὲν σχετικόν ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς νήσου Νάξου γίνεται γνωστόν. Ὁ κ. Καλογερόπουλος

ἐξηγήσαμε γινώσκον ὅτι ὁ ναὸς εἶναι κτίσμα τοῦ ἐνάτου αἰῶνος. Γράφων καίτοις ὁμοίως ἐσπευσμένως, ἐμὸν ἔργον ἡμᾶς εἰς σύγκρισιν. Διότι, ἐνθ' ἀποκαίεται ὅτι εἶναι κτίσμα τοῦ 9^{ου} αἰῶνος, κατόπιν εἰσάγει εἰς τὸ μέσον τὴν ἐπιγραφήν τοῦ Λέωντος τοῦ ἀνακαινιστοῦ, τὴν ἵστίαν ἀναφέροντα ἀνωτέρω, συγχρόνως δὲ εὐνοεῖ τὸ συμπέρασμα τοῦ Περιηλέους Ζερλέντη. Ἐπὶ ὁ Λέων οὕτως ἦτο ἀνὴρ λόγιος, περὶ τὸν 7^{ον} αἰῶνα ζῆσας, παρακαθίσας καὶ εἰς τὴν 8^{ην} Οἰκουμένην Σύνοδον. Ἐάν ταῦτα οὕτως ἔχωσι, τότε αὐτὴ αὐτὴ ἢ ἐπιγραφή, ἢ τις ἀνήκει εἰς τὴν καὶ νῦν σφισσομένην οἰκοδομήν, λύει τὸ χρονολογικὸν πρόβλημα τῆς οἰκοδομῆς, καὶ πάλιν μόνον τῆς παρουσίας, ἐφ' ὅσον ὁ Λέων ὁμολογεῖ ὅτι εἶναι ἀνακαινιστής. Θὰ εἴχομεν λοιπὸν ἐκεῖ ἀνακαινισθὲν μνημεῖον τοῦλάχιστον τοῦ 8^{ου} αἰῶνος. Ἀλλὰ πάντα τὰ συμπεράσματα ταῦτα στεροῦνται θεσιμότητος, καὶ τὸ ἀγνωστον παραμένει ἀγνωστον. Τὸ ἀπολύτως βέβαιον εἶναι ὅτι ἀνήκει εἰς τοὺς πρὸ τῆς Φραγκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι χρόνους. Ὅπως ἐπίσης εἶναι βεβαιότατον ὅτι μετετρέπη εἰς ναὸν Φραγκικόν. Δι' ἀρπαγῆς : Δι' ἀγοράς : Ἄγνωστον. Τὴν μετατροπὴν μαρτυρεῖ αὐτὴ ἢ ἐντὸς τοῦ ναοῦ διασκευὴ, ἀριθμηλὸς οὕσα τόσον ἐν τῇ καταρτίσει τοῦ εἰκονοστασίου, ὅσον καὶ τοῦ Ἀλταρίου, τοῦ ἵππου εὐκρινῆς εἶναι ἢ κατασκευῆ. Δευτερευόντως ἐπιβεβαιῶσι τὸ πρᾶγμα καὶ ζῶσαι παραδόσεις, καὶ ἢ νῦν κατάστασις, καθ' ἣν ὁ αἰωνόδιος ἐκεῖνος ναὸς περιλαμβάνεται ἐντὸς κτήματος, ἀνήκοντος εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀρχιεπισκοπὴν. Καὶ γεννάται τώρα καὶ δεῦτερον ζήτημα : πότε ἐγένετο ἡ Φραγκικὴ κατοχὴ τοῦ ναοῦ ; Μόνον ρηταὶ ἱστορικαὶ μαρτυρίαι θὰ ἠδύναντο νὰ δώσωσιν εἰς ἡμᾶς ρητὴν ἀπάντησιν. Καὶ θὰ ὑπάρχωσι τοιαῦτα εἰς τὰ Ἀρχεῖα τῆς Λατινικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Νάξου, ἢ τῆς Ρώμης εἰς ἐγγράφα σχετικὰ μὲ τὸ κτῆμα. Ἀλλὰ μέχρι τῆς στιγμῆς τοῦλάχιστον οὐδὲν εἶναι γνωστόν. Βασιζόμεθα μόνον ἐπὶ ἱστορικῶν πινων δεδομένων καὶ φερομένων παραδόσεων ἐν Νάξῳ. Ὁ Grimaldi εἰς τὴν χειρόγραφον ἱστορίαν του, ἢς μετάφρασιν ἔχει ἐν Νάξῳ ὁ φαρμακοποιὸς κ. Ν. Δελλαρόκας, καὶ τῆς ἑποίας χρήσιν ἔκαμεν ὁ φίλος μου κ. Καλογερόπουλος, τεθείσης εἰς τὴν διάθεσίν του κατὰ σύστασιν καὶ παράκλησιν ἡμῶν, τὴν ὁποίαν ὁμοίως μ' ἔβον τοῦτο νῦν ἡμεῖς δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐπιφεληθῶμεν λόγῳ τῶν ἐπακολουθησασῶν περὶ τοὺς προσηλυτισμοὺς τῆς ἐν Νάξῳ Σχολῆς τῶν Οὐρσουλινῶν Καλογεραίων διενέξεων, ἀναφέρει ὅτι ὁ ναὸς ἦτο πλήρης τάφων τῶν εὐγενῶν καὶ ὅτι πιθανῶς ἦτο ἐνοριακὸς ἢ καὶ Μητροπολιτικὸς ναὸς τῶν Καστηνηῶν¹. Καστηνηῶν ὁμοίως, ἦτοι κατοίκων τοῦ Κάστρου, ἐννοεῖ τοῦ Ἀπάνω Κάστρου, τοῦ λεγομένου συνηθέστερον σήμερον Κάστρου τοῦ Κουτσοχεράδου, ἐκ τῆς ἐνορίας τοῦ παρακειμένου χωρίου. Τὴν ἀναγκαίαν ταύτην ἐξήγησιν παρέδραμεν ὁ ἀγαπητὸς μου φίλος καὶ συνάδελφος κ. Καλογερόπουλος, ἀξάνων τὴν σύγκρισιν μὲ τὴν παράδοσιν ἣν ἐπισυνάπτει ἀμέσως καθ' ἣν «ὁ ναὸς ἦτο καθολικὸν παλαιὸν τῶν χριστιανῶν, τὸ ἵππειον ἤρπασαν οἱ Φράγκοι τῇ 1207 ἐπὶ Μάρκου Σανουδοῦ». Ἡ θεωρητικὴ αὐτὴ ἐστὶ σημασίαν, διότι τὸ μὲν Κάστρον τῆς πόλεως, ἀποδεδειγμένως ἔργον τοῦ Μάρκου Σανουδοῦ, ἐκτίσθη τῇ 1207 ἐνθ' αὐτῷ Ἀπάνω Κάστρῳ, τοῦ Κουτσοχεράδου, πρὸς τὸ Ἁγίον Μάρκος φαίνεται περισσύτερον, ἐκτίσθη τῇ 1390. Ἡ τογὴ τοῦ ιστορικοῦ ναοῦ συνδέεται μὲ τὰ γεγονότα ταῦτα. Ἰσχυρὴ καὶ ἢ ἐκδοχὴ, τὴν ἁποῖαν ἀσπάζεται καὶ ὁ Père Sauger εἰς τὸ περὶ Νάξου ἔργον του, ὅτι καὶ τὸ Ἀπάνω Κάστρον τὸ ἐκτίσεν ὁ Μάρκος Σανουδοῦς. Μᾶλλον εὐπρόσδεκτα ὁμοίως φαίνονται εἰς ἡμᾶς τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν τοῦ Γερμανοῦ Ἰησοῦίτου Père Littel, εἰς τὴν ἀποφαίνεται ὅτι «τὸ Ἀπάνω Κάστρον φαίνεται ὅτι ἐγένετο περὶ τὰ τέλη τοῦ 11^{ου} αἰῶνος, ὅτε ὁ στόλος τοῦ Βαγιαζήτ, ἐν ἔτει 1390, κατέλαβε τὴν Εὐβοίαν, κατέστρεψε τὴν Νίον, καὶ ἤρῃμωσε τὰς ἄλλας νήσους». Ἀναφέρει ἐπίσης τὰ ἐξῆς περὶ τῶν κατοίκων τοῦ Κάστρου τοῦ Σανουδοῦ, τῆς πόλεως Νάξου. «Οἱ κάτοικοι τῆς παραλίας πόλεως [Νάξου], μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντιστῶσιν εἰς ἓνα τοιοῦτον τρομερὸν ἐχθρὸν [τὸν Βαγιαζήτ], μετεφέρθησαν μὲ τὴν μεγαλύτεραν τῶν δραστηριοτήτων ἐπάνω εἰς τοῦτο τὸ ὄρος [τοῦ παρὰ τὸ Κουτσοχεράδον]. Οἱ Λατίνοι, κύριοι τῆς χώρας, ἐγκατεστάθησαν μὲ τὸν Λοῦκά των εἰς τὴν κορυφὴν. Οἱ Ἕλληνας ἐκτίσαν τὸν ἐκεῖ πλησίον Μπουρρον ἔλα ὠχυρώθησαν ἀρκετὰ καλά, καὶ ὑπὸ ἔποψιν τοποθεσίας, καὶ διὰ τειχῶν καλῶν». Οὕτως ἐξηγεῖται καὶ δύναται νὰ ἐπιβεβαιωθῇ ἢ πληροφορία τοῦ Grimaldi ὅτι ὑπάρχουσιν ἐντὸς τοῦ ναοῦ τάφοι εὐγενῶν. Κανὲν ἄλλο μέρος δὲν εἶχε τὴν αἰγλήν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τελευταία κατοικία τῶν Καστηνηῶν ἐκείνων εὐγενῶν, εἰ μὴ ὁ περιόλεπτος ἱστορικὸς ναὸς, ὁ ἐπ' ὄνοματι τοῦ Ἁγίου Μάμαντος φερόμενος, ὅστις οὕτως ἀπέβαινε ὡς δεῦτερος ναὸς τοῦ Λαφνίου», ὡς εἶναι καὶ λόγῳ ἀξίας, ἐν Νάξῳ. Οὕτως ἀπέκτησεν ἐξαιρετικὴν αἰγλήν ἐν τῇ συνειδήσει τῶν Λατίνων κατοίκων Νάξου, αἱ ἐπισκέψεις ἐγένοντο συχνόταται, μετέπειτα ἢ ἄδρους Ἀρχιεπισκοπικοῦ ἐξοχικοῦ Μαγάρου πλησίον τοῦ ναοῦ, ἔλα αὐτὰ προσέδωκαν τὴν ἐντύπωσιν καὶ τὸ γόητρον Μητροπολιτικοῦ Λατινικοῦ ναοῦ, ἢ ἐνοριακοῦ ναοῦ τῶν Καστηνηῶν. Νομίζω ὅτι μὲ τὴν ἐξήγησιν ταύτην ἀπαλλάσσομεν τῆς δυσκολίας πάντας τοὺς κάμνοντας μὲν μνησίαν τοῦ φερομένου γεγονότος ὅτι ὁ Ἁγίος Μάμας διεπέλεσε «Καθεδρικὸς ναὸς τῶν κατοίκων τοῦ Ἀπάνου Κάστρου», μὴ εὐρίσκοντας ὁμοίως τοῦτο δυνατόν ἐνεκα τῆς ἀποστάσεως⁴. Πιστεύω λοιπὸν μᾶλλον ὅτι ἡ μετατροπὴ τοῦ ναοῦ εἰς Φραγκικὸν Προσκύνημα ἐγένετο κατὰ τὸ 1390. Ἴσως τότε, ἐξ αἰτίας τοῦ ναοῦ, ἐγένον καὶ κύριοι τοῦ κτήματος.

Δ

¹ Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ ἄλλο ἀπόρημα. Ἐὰν γὰρ εἶναι

1. Αὐτόσημ.

2. Père Littel, Γερμανοῦ Ἰησοῦίτου. Histoire de Naxie. (Χειρόγραφον ἀποκαίμενον ἐν τῇ ἐν Νάξῳ Μονῇ τῶν Καπουτίνων) σελ. 215. Ἴσα ἐκτενέστερον καὶ ἐν σελ. 216-217.

3. Ἐνθ' ἄν. σελ. 216.

4. Sauger, Grimaldi, Littel.

1. Περὶ Ν. Καλογερόπουλου φ. Τριάντα πέντε ἔγνωται: Βοξάντη, καὶ τῆς Νάξου Ἀθήνα 1938 σ. 14.

ὁ μνημειώδης οὗτος ναὸς τοῦ Ἁγίου Μάμαντος ἢ οὐκ; Καὶ πόθεν ἡ ὀνομασία αὐτοῦ Ἅγιος Μάμας; Ἡ διασφραζομένη καὶ δημοσιευθεῖσα ἤδη ἐπιγραφὴ τοῦ «εὐτελοῦς Λέοντος» κλονίζει σοβαρῶς τὸν τίτλον τοῦ ναοῦ. Διότι, ὡς εἶναι φανερόν, ὁ ἄγνωστος Λέων «νεουργεῖ» καὶ «κρείττονα» τοῦ προτέρου ναοῦ τῆς Παιάνου Παρθένου ποιεῖ τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαινιζόμενον τοῦτον ναόν. Ἐπομένως, καὶ ὁ πρὸ τῆς ἀνακαινίσεως, καὶ ὁ ἀνακαινισθεὶς, ἦσαν ἀφιερωμένοι ἐπ' ὀνόματι τῆς Παναγίας. Ἐπιβεβαιῶ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἐπιγραφῆς ἡ ζῶσα παράδοσις. Καὶ ὁ γέρον κηπουρὸς τοῦ κτήματος, καὶ κάτοικοι τῆς Ποταμίας ὀνομάζουσι τὴν ἱστορικὴν ἐκκλησίαν ὡς Παναγίαν. Μάλιστα Ποταμῖται μοί ἔδωκαν τὴν πληροφορίαν ὅτι εἶναι Παναγία ἢ Θεοσκέπαστη, ἀναμνηστικὴ δηλαδὴ τοῦ θαυμασίου γεγονότος τῆς Συλλήψεως τῆς Παρθένου, ἑορταζομένη τῇ 8ῃ Σεπτεμβρίου. Ἐκφράζω λοιπὸν τὴν γνώμην ὅτι πρόκειται περὶ κάποιας συγχύσεως περὶ τὸ ὄνομα τοῦ ναοῦ. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ὑποτιθεμένη αὕτη σύγχυσις; Ὅτε ἐπεσκέφθην τὴν τοποθεσίαν ἐκείνην, μόλις συνήντησα τὸν κηπουρόν, ἤρωτήσα αὐτὸν «ἀπὸ ποῦ νὰ περάσω διὰ τὸν Ἅγιον Μάμαντα»; Μοῦ ἔδειξε μικρὸν μονοκάμαρον ναΐσκον, ἀριστερᾷ τῷ εἰσερχομένῳ πρὸς τὴν Ἀρχιεπισκοπικὴν Ἐπαυλίαν, ἐφ' ὕψους. Ἐγὼ ὅμως εἶχον ἀντιληφθῆ μακρόθεν ἤδη τὸν ἱστορικὸν ναόν, ὅτι ἔκειτο πρὸς τὸ κάτω ἄκρον τῶν κτημάτων, καὶ μᾶλλον εἰς βάθος. Ἐπεσκέφθην καὶ τὸν ἕνα, καὶ τὸν ἄλλον. Ὁ «κάτω», μοῦ εἶπεν, «εἶναι ἡ Παναγία ὁ Ἅγιος Μάμας εἶναι ἑπάνω» Μήπως, ἔταν ὁ ναὸς ἠλλαξέ κυρίους, ἠλλαξέ καὶ ὄνομα; Ὁ μικρὸς ναὸς, Φραγκικῆς κατασκευῆς, δὲν φαίνεται, ἐκ πρώτης ὄψεως τοῦλάχιστον, παλαιός. Μήπως εἶναι ἀνακαινισθὲν ναΐθριον παλαιότερου Ἁγίου Μάμαντος, ἀνήκοντος προφανῶς εἰς ἄλλο κτῆμα, ἐνῶ ἡ θέσις τοῦ ναοῦ «τοῦ κάτω» ἠδύνατο νὰ ἀνήκῃ εἰς ἄλλον ἰδιοκτήτην, κατόπιν δὲ καὶ τὰ δύο κτῆματα καταλαβόντες οἱ Λατίνοι συνεχώνευσαν εἰς ἓν καὶ ὑπερίσχυσεν ἡ ὀνομασία τοῦ ἐνός Ἁγίου Μάμας, συνεπέφερε δὲ καὶ τὴν μετονομασίαν τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας; Τοιοῦτόν τι πιστεύω ὅτι ἠδύνατο νὰ συμβῇ. Μᾶλλον λοιπὸν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μνημεῖον εἶναι ναὸς τῆς Παναγίας.

ΑΡΧΙΜ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Ι. ΚΑΡΠΑΘΙΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Τὰ δευτερεύοντα.

«Τὸ «Journal Religieux», ἀφηγούμενον ἐν ἰδίῳ ἄρθρῳ τὰ τῆς ἀποστασίας τῶν γνωστῶν ἀρχιερέων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἐν κατακλείδι ἐπάγεται: «Θὰ ἠθελε τις τὰ ὑπομνήσας εἰς τοὺς ἀξιωματούχους τούτους τῆς Ἐκκλησίας ρήσεις τινὰς Γραφῆς, ὅποιαι π. χ. τὴν ἐν Γαλ. δ'. 10 («ἡμέρας παρτηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐναντιοῦς φοβοῦμαι ὑμᾶς μὴ πως εἰκῆ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς»). Πράγματι, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ κόσμος ἔχει τόσον μεγάλην ἀνάγκην τοῦ ἀληθινοῦ πνευματικοῦ Ἐυαγγελίου, οἱ χριστιανοὶ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ γάνουν τὸν καιρὸν τῶν, ἵας δυνάμεις καὶ τὴν ἐνότητά των διὰ

πράγματα τόσον δευτερεύοντα; Ἦμεῖς εἰς ταῦτα οὐδὲν ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν.

Ὁμοιότης ἀσπόνδων.

Ὁ ρωσικὸς μπολσεβισμὸς ἀρρηθεῖς τὴν θρησκείαν ἐποκατέστησε τὸν Θεόν τῆς διὰ τοῦ προλεταριάτου, εἰς τὸ ἴνδαλμα τοῦ ὁποῖον καίει τὸν λιβαριωτὸν τῆς λατρείας του καὶ ὁ γερμανικὸς ἐθνικοσοσιαλισμὸς ἐνόμισεν ὅτι τὸν ἀντιπολιτεύεται διὰ τῆς ἀπλῆς ἀντιστροφῆς τοῦ μαρξικοῦ κρατικοῦ ὀλοκληρωτισμοῦ εἰς ἐθνικοσοσιαλιστικὸν ὀλοκληρωτικὸν κράτος μὲ θρησκείαν τὸν «νεοπαγανισμόν» ἐν τῷ μύθῳ τοῦ καθαροῦ γερμανικοῦ αἵματος. Οἶτω οἱ δύο ἄσπονδοι πρὸς ἀλλήλους ἐχθροί, ὧν ἐκάτερος ἐνεφανίσθη ὡς ἀρνησις τοῦ ἑτέρου, συνέπεσαν εἰς τὴν ἀρνησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τὴν κατ' αὐτοῦ συνεκστρατείαν. Ὁ γερμανισμὸς καὶ ὁ μπολσεβισμὸς, ὠπλισμένοι κατ' ἀλλήλων μέχρις ὀδόντων, συναντιῶνται ἐν χειραγίᾳ πρὸ τοῦ αὐτοῦ διπροσώπου εἰδώλου συγκύπτιοτες, ὁ μὲν ἐνσαρκῶν τὸ θεῖον ἐν τῇ προλεταριῳ μορφῇ του, ὁ δὲ λατρεύων τὴν ὄψιν τὴν «ἐθνικὴν». Διότι ἀποκαλιπτεται ἀμοιβαία τῶν ὄψεων τούτων συγγένεια, ἐφ' ὅσον τὸ ἰδανικὸν ἀμφοτέρων τῶν θρησκειῶν εἶνε ἡ ἰδιότροπος θεοποίησις τοῦ μὴ ἀστοῦ, εἰ καὶ ἀπὸ διαφόρου ἐπιγέσεως, διότι ἂν προλεταρίου εἶνε ὁ ἡμερομίσθιος ἀκτιμῶν, ἀνέστιος καὶ ἀναπάτικτος τοῦ ἐργοστασίου ἐργάτης, Heide—κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἡγέτου τῆς γερμανοεθνικῆς κινήσεως—εἶνε ὁ χωρικός τῆς υπαίθρου, ὁ paganus ἢ raïen ἢ paysan, ἦτοι ὁ χωρὶτης. ὁ χωρικός, καὶ δὴ ὑπὸ τὴν εἰδικὴν ἐννοίαν τῆς σταθερᾶς ἐμμοιῆς εἰς τὴν λατρείαν τῶν παλαιῶν θεῶν τοῦ προχριστιανικοῦ «ἐθνικοῦ» γερμανισμοῦ, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ἐκχριστιανισθέντας κατοίκους τῶν πόλεων. Ὡς δὲ ὁ μπολσεβισμὸς, ὡς τι καιρὸν διὰ τὴν ἀνισόροπον μεταπολεμικὴν περίοδον, ἀπέκτησε θιασώτας καὶ ἔξω τοῦ σοβιετικοῦ τοῦ ἐδάφους, οἶτω καὶ ὁ νεοπαγανισμὸς τοῦ νέου ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ γερμανισμοῦ ἤρξατο κατακτῶν ὁπαδοὺς καὶ μακρὰν τῆς κοιτίδος του, μεταφρασθεῖς ἐν μὲν Πολωνίᾳ εἰς σλαβικὸν νεοπαγανισμόν, ἐν δὲ Οὐγγαρίᾳ εἰς οὐνικόν. Μόνον ἡ ἀταγένησις τῶν παλαιῶν τοῦ σλαβισμοῦ παραδόσεων δύναται—κατὰ τοὺς ἀπαρτίσαντας τὸν σλαβικὸν νεοπαγανισμόν χωρικοὺς νεαροὺς πολωνοὺς, τοὺς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Wici» διοργανωθέντας—νὰ ἀναζωογονήσῃ τὴν μαρμυθεῖσαν Πολωνίαν τῶν δ' Οὐγγρων νεοφωτίστων τοῦ νεοπαγανισμοῦ ἢ προσπάθεια καταβάλλεται πρὸς ἀναζωογόνησιν τῆς μυθολογίας τῶν Οὐννων καὶ ἀναβίωσιν τῆς λατρείας τοῦ παλαῶν τῶν Σκύθων πολεμικοῦ θεοῦ Hadur, ἀντικατάστασιν δὲ τῆς χριστιανικῆς χρονολογίσεως δι' ἄλλης, ἀρχομένης ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἀτίλα, «τοῦ ἀληθοῦς ἥρωος τῆς πνευματικῆς των πατρίδος καὶ κέντρον τῆς παγκοσμίου ἱστορίας». Πάντα ταῦτα εἶνε εὐεξήγητα ψυχολογικῶς· αἱ ψυχώσεις τῶν καιρῶν θὰ παρέλθουν, ὅταν ἀποκατασταθῇ σὲν τῷ χρόνῳ ἡ ψυχικὴ ἰσορροπία καὶ ἐπέλθῃ ἡ ἀνάγησις. Τότε ἀσφαλῶς θὰ ἐπανεύρουσιν ἐαυτοὺς οἱ πρὸς καιρὸν ἀπολέσαντες τὴν ψυξίδα τοῦ πνεύματος.

Ἐναγκαία δηλώσεις.

Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἀνεγρόθη εἰς ἐφημερίδας σχεδὸν στεροφυῶς, ὑπὸ φησαίνων προσώπων, τελευταίως δὲ καὶ εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῶν Ἑλλήνων» τῆς 24 τῆς π. ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Ἁρχιεπισκοπῶν δευτερευοῦντος, διὰ καταχρήσεις τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησι. Ταμείου, προσηύθη διὰ τὸ τερατοῦδες γένος, ὅτι διατάχθη δέξασθαι ἢ προσωποκρατεῖσθαι καὶ τοῦ ἴδιου. Ἡ δὲ τοῦ τυχόν ἀντιπροσθέντος προέχει ἀνάγκη καὶ δηλωθῆναι ὅτι ἐκ τῆς διαδικασίας τῆς παλαιᾶς ἐκείνης (πρὸ ἑνδεκαετίας) ἰσχυρῶς ἦν διεχειρισθῆναι ὁ διαπρεπὴς δικηγόρος κ. Κ. Τσονκαλάς, ἀπεδείχθη ὅτι οὐδεμία ἀπολύτως ἔλαβε χώραν καταχρήσεις ἐν τῷ Ἐκκλησιαστικῷ Ταμείῳ, ὁ δὲ συκοφαντηθεὶς καὶ ὄλως ἀδίκως φυλακισθεὶς ἠθωώθη πανηγυρικῶς καὶ πρωτοδικῶς καὶ κατ' ἔφεσιν.

Ἐν Γερμανίᾳ σήμερον ὑπὸ τῶν εὐρέως διαδεδομένων Ἐθνικῶν Σταθμῶν (National Broadcasting Stations) τελοῦνται κατὰ τὰς Κυριακὰς μὴ Χριστιανικαὶ λειτουργίαι καθ' ἃς δὲν γίνεται χρῆσις τῆς Ἁγ. Γραφῆς καὶ παρασιωπᾶται ὁλοτελῶς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Γράφει ὁ «Ὀρθόδοξος Παρατηρητὴς» τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς τὰ ἑξῆς ἐν ἄρθρῳ του περὶ τῶν Κατηχητικῶν σχολείων: «Τὸ σύστημα τῶν Κατηχητικῶν σχολείων, ἀπολύτως ὀρθόδοξον ἑλληνικόν, παρελάβομεν τελευταίως ἀπὸ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας καὶ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ὀρθόδοξοι, κάτω εἰς τὴν πατρίδα καὶ ἐν Ἀμερικῇ. Τὸ φαινόμενον δὲν εἶνε πρωτοφανές διὰ τὴν ἐποχὴν μας. Συμβαίνει συνεχῶς καὶ μὲ ἄλλας ἑλληνικὰς ἰδέας, ἑλληνικὰς ἐφευρέσεις, ἑλληνικὰ προϊόντα. Πολλὰ εἶνε ἰδικὰ μας. Ἀλλὰ μᾶς ἔρχονται μετασημασιμὰ, ἀγνωστα καὶ ἐκπληρικά, διότι παρεμελοῦμεν τὴν κληρονομίαν μας, ὑποτιμῶμεν τὸν πλοῦτόν μας, παραγνωρίζομεν τὰς ἰδικὰς μας ἀξίας... Τὸ εὐχάριστον εἶνε, ὅτι τὸν θεσμόν τῶν Κατηχητικῶν σχολείων παρελάβομεν ἀπὸ τοῦ ἄλλου ὄχι ἀπὸ ἀπομίμησιν καὶ πιθηκισμόν, ὅπως πάλιν συμβαίνει πολλάκις εἰς τὸν λαόν μας, ἀλλ' ἀπὸ μίαν πραγματικὴν ἀνάγκην... Ἄς σημειωθῆ μόνον, ὅτι μολοντι ὀλίγα παρήλθον χρόνια ἀπὸ τῆς διοργανώσεως ἐν Ἑλλάδι Κατηχητικῶν σχολείων, τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν εἶνε τόσον εὐάρεστα καὶ ἐλπιδοφόρα, ὥστε ἡ Γ. Σύνοδος Ἀθηνῶν νὰ συστήσῃ ἰδιαίτησαν ὑπηρεσίαν τῶν σχολείων τούτων, νὰ ἀναλάβῃ σταυροφορίαν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ εἰς πολλοὺς νὰ υποβάλληται κόποις καὶ θυσίαις. Διὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν καὶ τὴν ὁμογένειαν τῆς Ἀμερικῆς ἡ ἀνάγκη αὕτη εἶνε περισσώτερον ἐπιτακτικῆ. Ἐντὸς τῶν γενικωτέρων λόγων ὑπάρχουν πρὸ παντός διὰ τὴν ἰδικὴν μας Ἐκκλησίαν καὶ λόγοι εἰδικοὶ διὰ τὴν ἐπαρξὴν καὶ λειτουργίαν τῶν Κατηχητικῶν σχολείων. Καὶ οἱ λόγοι οὗτοι εἶνε θερησκευτικοί, ἔθνικοι, οἰκογενειακοὶ καὶ ἄλλοι.»

Τὸ αὐτὸ περιοδικὸν ἐν ἄρθρῳ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀξιωματικὸς καὶ τιμητικὴ ἐνέργεια» σχολιάζον τὴν «ἑθνικὴν ἀνοχήν», ἣν ὁ ἱερός κλήρος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἐπέδειξε κατὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἀνταρσίας τῶν τοιῶν μητροπολιτῶν, ἐπάγεται καὶ τάδε: «Οἱ ἐφημέριοι τῆς

Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς, οἱ ὅποιοι κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἀντιμετώπισαν πρὸ ἐνός καὶ ἡμίσεος ἔτους ἄλλην ἀνταρσίαν ἑλλήνων ὀρθοδόξων κληρικῶν ἐνταῦθα καὶ ἐξεμηδένισαν τὸ ἀνόητον ὅσον καὶ ἀσεβές κίνημά των, συμπεριφέρονται πλήρως τὴν ἀγανάκτησιν καὶ ὀδύνην τῶν ἐν Ἀθήναις συναδέλφων καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτοῖς τὸν ἀδελφικὸν ἰσχυρισμὸν καὶ ἐγκάρδια συγχαρητήρια διὰ τὴν στάσιν των αὐτῶν.»

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρ. Λεγούστου συνεκροτήθη ἐν Chambly sur-Montrenx ἡ οἰκουμενικὴ συνδιάσκεψις τῶν νέων, καθ' ἣν ἐξετάσθη τὸ ζήτημα τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀνεπτύχθη ἡ περὶ ἁγ. Τριτάδος ὀρθόδοξος διδασκαλία, ὡς καὶ τὸ ζήτημα τῆς στρατιωτικῆς θητείας. Περὶ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον συνήλθεν ἐν Hindsland, Middlefort τῆς Δανίας ἡ «Ἐπιτροπὴ συνεχείας» τῆς περὶ πίστεως καὶ διοργανώσεως Συνδιασκέψεως τῆς Λωζάννης, ἣτις εἰργάσθη πρὸς προπαρασκευὴν τῆς Παγκοσμίου Συνδιασκέψεως τῆς Ὄργανώσεως ταύτης, συγκληθησομένης ἐν Ὁξφόρδῃ κατὰ τὸ 1937. Σκοπὸς αὐτῆς ἔσται ἡ ἀντιμετώπισις τῶν διαφορῶν ἐπόψεων τῶν Ἑκκλησιῶν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐνώσεως τῆς Χριστιανοσύνης. Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1927 διάφοροι ἐπιτροπαὶ διεθνεῖς ἐργάζονται πρὸς προπαρασκευὴν τῆς ἄλλης τῶν προκειμένων ἐν τῇ Συνδιασκέψει τῆς Λωζάννης συζητήσεως, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ αὐτῶν κατηρτίσθη τὸ πρόγραμμα τῆς προσηγοῦς συνδιασκέψεως, κατὰ τὰ διαλείμματα τῆς ὁποίας θὰ ἐξετασθῶσι ζητήματα ὅποια ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ Λόγος, ἡ ἱερωσύνη καὶ τὰ μυστήρια, ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ ζωῇ καὶ τῇ λατρείᾳ.

Ἐν τῷ ὄργανῳ τῶν στρατευομένων ἀθῶων τῆς Μόσχας «ὁ Ἄθεος» δημοσιεύονται τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικὰ: «Ἐν Μόσχᾳ ἀπὸ τοῦ 1931 ἐκδίδεται τὸ περιοδικὸν τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ὄργανον τῶν παλαιῶν ὁπαδῶν τοῦ Τύχωνος. Εἰς διάστημα τριετίας οἱ παπᾶδες ἠδυνήθησαν νὰ ἐκδώσουν περὶ τοῦ 20 ἀριθμοὺς τοῦ φύλλου τούτου ἐν τῷ ἰδιωτικῷ τυπογραφεῖῳ τοῦ Σόσνικωφ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φύλλων ἀνέρχεται εἰς 3. 000 καὶ ἡ τιμὴ του εἶνε 4 ρούβλια. Τὸ φύλλον προσορίζεται διὰ τοὺς παπᾶδες. Τὰ μικρὰ τεύχη περιέχουν τμήμα ἐπίσημον, ἱστορικὰ σημεῖα, ἐπίκαιρα χρονικά καὶ τὸ ὀρθόδοξον καλενδαριον. Ὁ ἀναγνώστης τοῦ μικροῦ τούτου φύλλου τῶν παπᾶδων ἔχει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι εὐρίσκειται εἰς κανὲν ζωολογικὸν μουσεῖον καὶ ἀτενίζει σκελετοὺς ζῴων προϊστορικῶν, ὅποια τὰ μαρμυρῶν, οἱ βροντόσαυροι κλ. Μόνον ἡ χρονολογία 1935 μαρτυρεῖ ὅτι τὸ φύλλον τῶν παπᾶδων ἐκδίδεται εἰς τὴν ἐποχὴν μας καὶ ὄχι εἰς τὰ 1888, μολοντι τὸ περιεχόμενον του ἐλάχιστα διαφέρει τῶν ἀναλόγων δημοσιευμάτων τοῦ παρελθόντος αἵθους.»

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνελεύθη τὴν παρελθούσαν Τρίτην τῆς παρελθούσης καὶ τῆς ληξασῆς ἑβδομάδος εἰς τακτικὰ συνεδρία ἐξέτασε διάφορα διοικητικὰ θέματα. Ἐπίσης συνεβλήθη εἰς συνεδρίαν καὶ τὸ πρωτοβάθμιον Συνεδριὸν Δικαστήριον τῆς Παρασκευῆς τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος ἐξέτασε διαφόρους ὑποθέσεις.

—Ο Μακ. Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Βαρνάβας δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν ἀνήγγελεν ὅτι προτάσει αὐτοῦ ἡ Κυβέρνησις τῆς Νοτιο-σλαβίας «ἐκτιμῶσα καὶ σεβομένη τὴν ὑψηλὴν προσωπικότητα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ τὴν μετ' ἀφοσιώσεως γινομένην ἐπιφελεστάτην ἐργασίαν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἀγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπένειμεν αὐτῷ, πρὸς ὑψηλὴν διάκρισιν, τὸ παράσημον τοῦ ἁγ. Σάββα Α' τάξεως, ὅπερ καθωρίσθη εἰς μνήμην τοῦ μεγάλου τῶν Σέρβων Ἱεράρχου καὶ φωτιστοῦ ἁγ. Σάββα Νεμάνια.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀνταποκρινομένη εἰς τὴν παρὰ πάγων σχεδὸν τῶν Ἱεραρχῶν ἐκδηλουμένην δυσφορίαν ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἐφημερίων ὑπέμνησεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τὴν ἀνάγκην τῆς ψηφίσεως νόμου ὑπὲρ τῶν Προπαρ-σχευαστικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν, κατὰ τὸ ὑποβλη-θέν ἤδη ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου σχέδιον.

—Οἱ νέοι Μητροπολίται Ξάνθης καὶ Δημητριάδος μεταβάνουσι κατ' αὐτὰς εἰς τὰς ἔδρας αὐτῶν, δημοσιεύου-μεν δὲ ἐν τῷ παρόντι φάλλῳ ὁρθὴν γνωμάτευσιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλιωτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων, καθ' ἣν δὲν ἀπαιτεῖται ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ νόμου ἐκδοσις Διατάγματος διὰ τὴν κατάστασιν προαγομένων Μητροπολιτῶν.

—Κατὰ στατιστικὴν τοῦ Ταμείου τῆς ἀσφαλίσεως τοῦ Κλήρου, ἣν θὰ δημοσιεύσωμεν ὀλόκληρον εἰς προσεχῆς φύλλον, εἶναι ἠσφαλισμένοι 7685 ἐφημέριοι, λαμβάνουσι δὲ σύνταξιν 4.6, δι' οὓς ἀπαιτεῖται ἐτησίᾳ δαπάνη ἐκ με-ρῶν τοῦ Ταμείου περὶ τὸ 1.800.000 δραχμῶν. Παρεσκευά-σθη νομοθέτημα περὶ αὐξήσεως τῶν πόρων τοῦ Ταμείου τῶν ἀποδοχῶν τοῦ Κλήρου, πρὸς ἐπάρακειαν αὐτοῦ διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν ἐφημερίων.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆ αἰτήσῃ αὐτῶν ἐχορήγησε τοῖς Σεβ. Μητροπολίταις Φθιώτιδος καὶ Μαρωσίας μνησιαῖαν ἄδειαν ἀπουσίας διὰ τὰ λουτρά Λουτρακίου, εἰς τοὺς Σεβ. Σπάρτης καὶ Σάμου εικοσαήμερον δι' Ἀθήνας διὰ λόγους ὑγείας, τῷ δὲ Σεβ. Μητροπολίτῃ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας δεκαπενθήμερον ἄδειαν διὰ τὰ λουτρά Θρονίου καὶ τῷ Σεβ. Κεφαλληνίας ὁμοίαν δι' Ἀθήνας δι' ὑπηρεσιακοῦς λόγους.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, ὅτι διώρισε προσωρινὸν σύμ-βουλον τῆς ἱ. μονῆς Μαλεβῆς τὸν μοναχὸν Γρηγόριον Πανταξῆν ἀντὶ τοῦ ἑτέρου ὑπηρεσίαν ἀναλαβόντος Ἀν-θίμου Παπαδοπούλου.

—Τὸ Ὑπουργεῖον θρησκευμάτων καὶ Παιδείας ἀνεκοίν-ωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι διὰ Δ. ἡ γυναίκα ἱ. μονῆ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος τῆς ἱ. μητροπόλεως Φωκίδος συνεχωνεύθη εἰς τὴν ἱ. μονὴν τοῦ Προφήτου Ἡλίου τῆς αὐτῆς μητροπόλεως.

—Τὸ αὐτὸ Ὑπουργεῖον ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι διὰ Διατάγματος οἱ ἱεροὶ ναοὶ ἁγίου Γεωργίου καὶ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου τῆς Κοινότητος Γαλάρου Μεγά-λου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ζακύνθου συνεχωνεύθησαν εἰς τὴν ἑνορίαν ἁγίου Γεωργίου Γαλάρου Μεγάλου.—Ἐπίσης διὰ Διατάγματος ὁ συνδικισμὸς Ζωγραφεῖο τῆς Κοινότη-τος Μοσχοφύτου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Στα-γῶν ὑπήχθη εἰς τὴν ἑνορίαν τῆς ἁγίας Τριάδος τοῦ χωρίου Μοσχοφύτου τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φθιώτιδος ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ τὴν εἰς πρεσβυτέρους προχερίσιν 1) τοῦ Γεωργίου Παπαγυροπούλου, ὡς ἐφημερίου Κουρνοβίου καὶ 2) τοῦ Γεωργίου Β. Παπακάστα, ὡς ἐφημερίου Λεύκας.

—Συνεδριάσαν τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον Μαντι-νείας καὶ Κυνουρίας ἀπεφάσισεν ὅπως παραπέμψῃ εἰς τὸν ἀρμόδιον Εἰσαγγελέα ἐπὶ παραβάσει καθήκοντος πάντας τοὺς ἑνοριακοὺς ἐπιτρόπους τῶν ναῶν, οἵτινες με-χρι σήμερον δὲν ὑπέβαλον πρὸς ἐγκρίσιν τοὺς προϋψιμοὺς χρήσεως 1835—36 καὶ ἀπολογισμοὺς χρήσεως 1934—35, τοῦ θ' ὅπερ μαρτυρεῖ διαχειριστικὰς ἀνωμαλίας.

—Ἐτελεῦτησεν ἐν Μυτιλήνῃ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας του ὁ ἐφημέριος τοῦ ναοῦ τῶν ἁγ. Θεοδώρων Οἰκονόμος Πρόδρομος Ἀναγνώστου, εἰς τῶν διπρεπεστέρων τῆς Λέ-σβου κληρικῶν διὰ τὴν συγγραφικὴν δρᾶσιν. Ὁ μεταστάς εἶχεν ἀπὸ πολλοῦ καταλάβει ἐπιφανῆ θέσιν εἰς τοὺς λο-

γίους τῆς νήσου κύκλους ἐν τοῖς ὁποίοις ἦτο δημοφιλὴς διὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ θρησκευτικὰ ἄρθρα του, ἐν οἷς ἡ ἐρ-μηνεία τῆς θείας λειτουργίας, μάλιστα δὲ διὰ τὴν πλου-σίαν λαογραφικὴν ἐργασίαν του καὶ διὰ τὸ ἐν τῷ «Ποι-μένι» τῆς Μητροπόλεως Μυτιλήνης δημοσιευθὲν θαυμά-σιον ἠθρογραφικὸν λέσβιον μυθιστόρημά του «Ἡ ματω-μένη Ἀρχοντοπούλα», τὸ ὁποῖον ἡμέρας τινὰς μόλις πρὸ τοῦ αἰφνιδίου θανάτου του ἔδωκεν εἰς κυκλοφορίαν.

— Τῇ προπαρελθούσῃ Κυριακῇ (8) ἐν τῷ ναύκῳ τοῦ ἐν Βουλιαγμένη Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου χορο-στατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου τοῦ Δ. Συμ-βουλίου αὐτοῦ καὶ ἱερουργούντος τοῦ αἰδεσ. Κατηχητοῦ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας κ. Ἰωάννου Παπαδοπούλου ἐτελέσθη τὸ ἐτήσιον μνημόσυνον τῶν ἰδρυτῶν καὶ εὐεργετῶν τοῦ ἰδρύματος. Τὰ λειτουργικὰ ἐ-ψαλεν ἐμμελέστατα ἡ χορωδία τῆς Πανεπιστημιακῆς Λέ-σχης ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διαπρεποῦς μουσικοῦ κ. Θ. Σπάθη πρὸς ἐσπέραν αὐθημερὸν ἡ αὐτὴ χορωδία ἐν τῷ εὐρυχωρῷ πλατεῖᾳ τοῦ Ὁρφανοτροφείου ἔδωκε συναυ-λίαν, ἣν παρηκολούθησεν ἡ Α.Μ., οἱ ἀπὸ πρώτας προσελ-θόντες Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου κ. κ. Ἄμ. Ἀλβι-ζάτος, Κ. Δουβουνιώτης, Γ. Φωτεινὸς καὶ Γρηγόριος Πα-παμιχαήλ, οἱ αἰδεσ. κ. Ἰω. Παπαδόπουλος καὶ Ἰω. Νεα-μονιτάκης καὶ πλῆθος πολὺ παραθεριστῶν καὶ ἐκδρομῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Κατὰ τὰς ἐκ Κων)πόλεως πληροφορίας, μετὰ τὰ πρὸς τὴν νομαρχίαν τῆς πόλεως διαβήματα τοῦ Οἰκονμ. Πα-τριαρχείου ἐπετροπή εἰς τοὺς συνοδικοὺς ὄρχηρεις ὅπως φέρωσι τὸ ρᾶσον κατὰ τὰς συνοδικὰς συνεδριάς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Καθ' ἃ θετικῶς πληροφορεῖται ὁ ἑλληνικὸς τῆς Ἀλε-ξανδρείας τύπος, αἱ ἀντιλήψεις τῆς αἰγυπτιακῆς κυβερνή-σεως ὡς πρὸς τὸν Κανονισμὸν ἐκλογῆς Πατριαρχου εἶνε ὅτι, χωρὶς νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς σχετικῆς Πατριαρχικῆς ἐν συνόδῳ διατάξεως, θὰ ἀνεχθῇ τὴν ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς διεξαγωγὴν τῆς ἐκλογῆς, ἐπιφυλασσόμενη νὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ τοῦ καθορισμοῦ τοῦ θεσικικοῦ Κανονισμοῦ πατριαρχικῆς ἐκλογῆς διὰ τὸ μέλλον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Αἱ ἐξ Ἀντιοχείας νεώτεροι εἰδήσεις φέρουσι τὴν ἐκεῖ ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν μάλλον ἐπιδεινωθεῖσαν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ζητήματος τῆς μητροπόλεως Λαοδικείας, ἧς ὁ μετατεθεὶς Μητροπολίτης Ἐπιφάνιος ἀπειθήσας εἰς τὰ ἀποφασισθέντα ἐστάσισε κατὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ καὶ ἐκήρυξεν ἑαυτὸν ἀνεξάρτητον. Ἡ Ἱ. Σύνοδος καὶ οἱ λαϊκοὶ πρόκριτοι εὐρίσκονται ἐν διαρκεῖ κινήσει πρὸς ἀπο-κατάστασιν τῆς γαλήνης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Ὁ Σεβ. Τοποτηρητῆς πληροφορηθεὶς ἐκ σχετικῆς δίκης ὅτι ἀναρμόδιον πρόσωπον, ἐξαπατήσαν τὸν ἱερέα καὶ τοὺς ἐπιτρόπους χωρίου τινός, ἀνέλαβε τὸν καθαρισμόν τῶν εἰ-κόμων τοῦ ναοῦ του, αἵτινες, ὡς ἐκ τούτου, ἐβλάβησαν διότι ἐχρησιμοποιήθησαν οὐσαὶ ἐπιβλαβεῖς, ἀπέλυσε πρὸς τὸν κληρὸν καὶ τὰς ἐπιτροπείας τῶν ναῶν τῆς νήσου ἐγ-κύκλιον, διὰ τῆς ὁποίας λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν ὅτι «ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τῆς νήσου ὑπάρχουσιν εἰκόνας καλλιτεχνικῆς ἀξίας, κινδυνεύουσαι ἵνα ὑποστῶσιν ἀνεπανόρθωτον φθο-ράν», ἀπαγορεύει αὐστηρῶς τοῦ λοιποῦ «πᾶσαν ἀπολύτως πρᾶξιν καθαρίσεως ἢ ἐπιδιορθώσεως ἱερῶν εἰκόμων καὶ ἀρχαίων ἀντικειμένων ἀνευ ἐιδικῆς ἐγκρίσεως καὶ ἀδείας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἢ τῶν μητροπόλεων, ὅπου ἀνήκει ὁ ναός».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἡ Ἐκκλησία Σερβίας περιλαμβάνει 27 ἐπαρχίας ἐν τῷ σερβικῷ κράτει καὶ 7 ἔξω αὐτοῦ, περὶ τὰς 3.000 ἐνοριῶν, ὑπὲρ τὰς 2.500 ἱερῶν, 200 μονὰς καὶ 4 σεμιναρία.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Οἱ ἐν Κάρλοβιτς ρῥσοὶ ἱεράρχαι ἀπεφάσισαν τὴν κατὰ τὸ ἐπὶ τὸν ἔτος σύγκλησιν Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ ἐν ὑπε-ρορία κλήρου καὶ τῶν λαϊκῶν ρῥσων πρὸς ἀνασκόπησιν τῆς θέσεως τῶν ἔξω τῆς πατρίδος ὀρθοδόξων ρῥσων καὶ

τῶν σπουδαιότερων προβλημάτων τῆς θρησκευτικῆς, τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς αὐτῶν ζωῆς. Πρὸς προετοιμασίαν τῆς συναλεύσεως ταύτης ὠρίσθη Προπαρασκευαστικὴ αὐτῆς ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀναστασίου, ἡμῖς καὶ ἀπέλυσε τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν μέλλουσαν συνέλευσιν ἐγκύκλιον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ὑπὸ τῶν κύκλων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου χαρακτηρίζεται ὡς ἀξιοθρήνητος ἢ ἐν τοῖς γυμνασίοις τοῦ κράτους διδασκαλίαν τῶν θρησκευτικῶν. Διότι πρῶτον μὲν ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ διδασκαλία εἶνε ἀνεπαρκῆς διὰ τὴν ὀλιγότητα τῶν δι' αὐτὴν ἀφιερωμένων ὡρῶν, δεῦτερον δέ, τὸ καὶ κυριώτερον, παρέχεται ὑπὸ διδασκάλων μὴ εἰδικῶν, ἀφοῦ τὰ θρησκευτικὰ διδάσκονται ὑπὸ καθηγητῶν τῆς ἱστορίας, τῶν μαθηματικῶν καὶ τῶν φυσικῶν. Ἐννοεῖται, ὅτι τὰ ἀποτελέσματα εἶνε δυσάρεστα. Ἐπὶ πλέον, δὲν ὑπάρχουν τὰ κατάλληλα διδακτικά βιβλία.

ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐν Velehrad τῆς Τσεχοσλαβικῆς ἐπανηγουρίσθη τὸ ἱαβιλαίον τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, ἀποστόλων τῶν σλαύων, ἐν συρροῇ 50.000 λαοῦ. Τῆς ἐορτῆς προέστη ὁ ἐπίτιθες ἐλθὼν Καρδινάλιος Verdier, Ἀρχιεπίσκοπος Παρισίων, συμπαραστατούμενος ὑπὸ ἐπισκόπων καὶ πολλοῦ κλήρου.

—Τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν ἐπιμενουσῶν εἰς τὴν καὶ ἐπὶ τῶν γερμανῶν καθολικῶν ἐφαρμογὴν τοῦ περὶ ἀποστειρώσεως νόμου, τὸ ὄργανον τοῦ Βατικανοῦ «Osservatore Romano» δηλοῖ οὖν, ἐφ' ὅσον τὸ μεταξὺ τοῦ Βατικανοῦ καὶ τῆς Γερμανίας συναφθὲν κογκορδάτον διασφαλίζει εἰς τοὺς καθολικοὺς τὴν ἐλευθέραν ἀσκήσιν τῆς θρησκείας τῶν, τὸ κράτος δὲν δικαιούται νὰ διατάτῃ τοὺς καθολικοὺς πολίτας τῆς Γερμανίας νὰ πράττωσι πράξεις προδήλως ἀντιτιθεμένας πρὸς τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας τῶν.

—Περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος μηνὸς συνεκροτήθη ἐν Πράγῃ τὸ πρῶτον ἐθνικὸν καθολικὸν συνέδριον καθ' ὃ παρέστη καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Παρισίων Καρδινάλιος Verdier. Ἐσημειώθη ὅτι πρῶτην ταύτην φορὰν ἀπὸ τριακοσίων καὶ πλέον ἐτῶν ἀπεστάλη εἰδικὸς λεγάτος εἰς Βοημίαν.

—Ἐν Λιουμπλιάνα τῆς Νοτιοσλαβίας συνεκροτήθη συνέδριον Ἐὐχαριστίας ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Καρδινάλιου Hlond, Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ποστανίας καὶ πριμάτου Πολωνίας, ὡς παπικοῦ λεγάτου. Εἰδικὴ λειτουργία ἐγένετο διὰ τὰ παῖδια, ἀριθμούμενα εἰς 27.000, εἰς τὰ ὁποῖα ἐδόθη ἡ θεία Μετάληψις ὑπὸ δύο ἀρχιερέων συμπαραστατουμένων ὑπὸ 85 ἱερέων.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΟΜΕΝΩΝ

Ἐπὶ τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας τῆς Ἀμερικανικῆς Ἐργασίας W. Green διεβίβασε πρὸς τὴν ἀμερικανικὴν κυβέρνησιν διαμαρτυρίαν «κατὰ τῶν πράξεων τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως ἐναντίον τῶν ἑβραίων, τῶν καθολικῶν καὶ τῶν γερμανῶν ἐργατῶν». Ἐν τῇ διαμαρτυρίᾳ του λέγεται, σὺν ἄλλοις, ὅτι ἐπέστη ἡ ὥρα ὅπως ἡ μὲν ἀμερικανικὴ ἐργαζομένη τάξις καὶ ὁλόκληρος ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν θεωρήσουν ὡς καθήκον των νὰ «μολοχόταρον» τὴν Γερμανίαν, ἡ δὲ κυβέρνησις λάβῃ τὰ ἀρμόζοντα εἰς τὴν περίστασιν μέτρα.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Τὸ γραφεῖον τῆς ὁμολογιακῆς Συνόδου τῆς γερμανικῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἀπέλυσε πρὸς τινος ἐκκλησίαν πρὸς πάσας τὰς κοινότητας καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς προτρεποῦσαν εἰς ἀντίστασιν κατὰ τῶν νέων ἀντιχριστιανικῶν τάσεων, αἵτινες ἐκδηλοῦνται ἐν Γερμανίᾳ. «Θέλου—λέγει μεταξὺ ἄλλων ἡ ἐκκλησίς—νὰ δημιουργήσουν ἕνα νέον ἄνθρωπον, ἀξιόβητος ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ καθήκον τοῦ αἰῶνος μας. Αἱ σχέσεις μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου ἀντεστράφησαν: ὁ ἄνθρωπος εἶνε ὁ δημιουργὸς τοῦ Θεοῦ κατὰ

τὴν ἰδίαν εἰκόνα του. Ἡ διδασκαλία αὕτη ἐκδηλοῦται σήμερον εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς. Ἀποκρούοντες τὴν νέαν ταύτην θρησκείαν ἐξορκίζομεν τὰς εὐαγγελικὰς ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐν Γερμανίᾳ νὰ μὴ παρασυρθοῦν. Οὐδεὶς συμβιβασμὸς εἶνε δυνατὸς μεταξὺ τῆς ἐκκλησ. διδασκαλίας καὶ τῆς ἐν λόγῳ θρησκείας».

ΕΒΡΑΪΣΜΟΣ

Ἐπιτροπὴ τῶν ἐν Ἀμερικῇ ὀργανώσεων διεβίβασε πρὸς τὴν ἀμερικανικὴν κυβέρνησιν διαμαρτυρίαν ἐπίσημον διὰ τοὺς ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τῶν ἑβραίων διαγωγῆς καὶ ἡξίωσαν ὅπως ὑπόσῃ τὴν φωνὴν τῆς ἐν ὀνόματι τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἰωάννου Μακουλῆ Οἰκονόμου, Χρονολογικὴ Ἄκτις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἐκδ. β'. Ἐκδοτ. Δ. Χ. Μαρούλη, Ἀθήναι 1935.—Τὸ ἔργον τοῦτο, ἀποτελοῦν χρονολογικὴν περίληψιν τῶν σπουδαιότερων γεγονότων τῆς ἀρχαίας ἱστορίας ἐν συγχρονισμῷ, ἐπὶ τῇ βάσει καὶ ἐξ ἀφετηρίας τῆς χρονολογίας τῆς Π. Διαθήκης τῶν Ο', εἶνε προῖον πολυετοῦς συστηματικῆς φιλοπονίας καὶ ἀξιοθαυμάστου ὑπομονῆς, ἀρχεται δ' ἀπὸ τῆς δημιουργίας καὶ καταλήγει εἰς τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου. Ἡ συγκριτικὴ αὕτη ἱερά καὶ κοσμικὴ ἱστοριογραφία εἶνε λίαν βοηθητικὴ τῶν ἱστορικῶν σπουδῶν ὡς προσανατολίζουσα τὸν ἱστορικὸν ἐρευνητὴν καὶ πάντα μελετητὴν τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος πρὸς τὴν ὅλην κίνησιν τοῦ ἀνθρώπινου γένους, ἀπεκάλεσε δὲ ὁ σ. τὸ ἔργον τοῦτο «χρονολογικὴ ἀκτίνα» λαβὼν ὑπ' ὄψιν ὅτι «ἡ χρονολογία εἶνε φῶς διὰ διαφωτίζει τὴν ἀκριβεῖαν τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ὑποβοηθοῦσα τὴν μνήμην εἰς τὴν εὐχερῆ ἀναπόλησιν αὐτῶν». Ὅθεν προφανῆς ἀποβαίνει ἡ χρησιμότης τοῦ ἔργου.

Ι. Συκουτρή, Ἡ Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἀθήναι, Τύπος Κ. Σ. Παπαδογιάννη, 1935.—Ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ὁ διακεκριμένος φιλόλογος σ. ἐκθέτει τὸ πρόγραμμα καὶ τὰς ἀρχὰς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων τῇ ἀποφάσει τῆς Ἀκαδημίας θὰ καταρτίζεται ἡ σειρά ἐκδόσεων ἀρχαίων ἑλλήνων συγγραφέων. Πρὸς τοῦτο κατ' ἀρχὰς μὲν ποιεῖται σύντομον ἀνασκόπησιν τοῦ τί ἐγένετο μέχρι σήμερον ἐν Ἑλλάδι ὡς πρὸς τὰς προσπάθειας πρὸς συστηματικὴν διάδοσιν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, εἰς δεῦτερον δὲ κεφάλαιον ἐκθέτει τὸ σχετικὸν τῆς Ἀκαδημίας ἔργον.

Ἰωάννου Καλλιτσουανάκη τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς ἀρχαίας ἑλλ. φιλολογίας, Αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις τοῦ ἔθνους κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα. Λόγος ἐκφωνηθεὶς τῇ 25 Μαρτίου 1935 ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἐντολῇ τῆς Συγκλήτου, μετὰ προσφώνησιν τοῦ Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Νικολάου Ι. Ἐξαρχοπούλου (Ἐκδοσις τοῦ Πανεπιστημίου). Ἀθήναι 1935.

Ἐπιστημονικὰ μνημόσυνα Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου: Ζήκου Ρώση († 1933), Νικολάου Γουναράκη († 1931), Δημητρίου Παππούλια († 1932), Τιμολέοντος Ἡλιοπούλου († 1932), Δημητρίου Βεργαροδάκη († 1907). [Ἐκδοσις τοῦ Πανεπιστημίου]. Ἀθήναι 1935.—Τὸ τεῦχος τοῦτο περιλαμβάνει τοὺς λόγους τοὺς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος (1934) ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου ὑπὸ καθηγητῶν ῥηθέντας ἐπὶ ἐπιστημονικῷ μνημόσυνῳ τελευτησάντων Καθηγητῶν. Ὁ εἰς Ζήκον Ρώσην

λόγος εφρέθη υπό του Καθηγητού τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Κ. Δνοβουνιώτου, ὅστις ἐν παραρτήματι προσέθηκε καὶ ἀνάλυσιν πασῶν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν τοῦ Ζ. Ρώση· περὶ τοῦ Ν. Γουναρακῆ ὁμίλησεν ὁ κ. Κ. Βαρβαρέσσος, περὶ τοῦ Δ. Παππούλια ὁ κ. Γ. Μαριδάκης, περὶ τοῦ Τ. Ἡλιοπούλου ὁ κ. Κ. Ράλλης καὶ περὶ τοῦ Δ. Βερναρδάκη οἱ κ. κ. Γρηγόριος Παπαμιχαήλ, Σ. Κουγέας καὶ Ν. Βέης.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ 97 ἄρθρου τοῦ κωδικ. νόμου 5139 «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν, ἐφημερίων καὶ ΤΑΚΕ», προκειμένου νὰ προκηρύξωμεν ἐκλογὴν ἐνὸς τακτικοῦ διακόνου τοῦ ἐν Σπάτοις ἰ. ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ ἀνακηρύξωμεν ὑποψηφίους, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν διακονικὴν ταύτην θέσιν, ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενων πιστοποιητικῶν μέχρι τῆς 10ης προσεχοῦς μηνὸς Ὀκτωβρίου ἐ. ἐ. Ἐν Ἀθήναις τῆ 9ῃ Σεπτεμβρίου 1935. † Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος.

Ἱ. Μητρόπολις Κορινθίας

Καλοῦνται οἱ βουλόμενοι νὰ ἀναδειχθῶσιν ὑποψήφιοι ἱερεῖς τῆς ἐνορίας Εὐαγγελιστρίας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κορινθίας, ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ κατὰ νόμον ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ αὐτῶν. Ἐν Κορίνθῳ Σεπτέμβριος 1935.

Ἱ. Μητρόπολις Βεργοίας καὶ Ναούσης

Προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν θέσιν τοῦ ἐν Βεργοίᾳ ἐνοριακοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου διὰ τακτικοῦ ἐφημερίου συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 81 τοῦ νόμου 5439 προσκαλοῦμεν πάντας τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα (νόμος 5439 ἄρθ. 82) ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν οἱ βουλόμενοι αἰτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν προσόντων αὐτῶν. Ἐν Βεργοίᾳ τῆ 4 Σεπτεμβρίου 1935. † Ὁ Βεργοίας καὶ Ναούσης Πολύκαρπος

Ἱ. Μητρόπολις Φθιώτιδος

Χρησεύσης τῆς θέσεως τακτικοῦ ἐφημερίου Βασιλικῶν τ. δ. Ὑπάτης προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ προσόντα ὅπως μέχρι 15 Σεβρίου ἐ. ἐ. ὑποβάλωσιν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ. Ἐν Λαμίᾳ τῆ 26 Αὐγούστου 1935. † Ὁ Φθιώτιδος Ἀμβρόσιος

— Χρησεύσης τῆς θέσεως τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Μαρυθιά τ. δ. Ἀγραίων προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 82 τοῦ νόμου 5439 περὶ ἐνορ. ναῶν καὶ ἐφημερίων προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ. Ἐν Λαμίᾳ τῆ 6 Σεβρίου 1935. † Ὁ Φθιώτιδος Ἀμβρόσιος

Ἱ. Μητρόπολις Ἀρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 81-83 τοῦ ἀπὸ 25ης Μαΐου

1932 Διατάγματος «περὶ κωδικοποιήσεως τῶν περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων καὶ ΤΑΚΕ ἰσχυρῶν διατάξεων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικοῦ ἐφημερίου τῶν ἰ. ναῶν 1) ἁγίου Νικολάου Χοσέφωος καὶ 2) Κοιμ. Θεοτόκου Χωσιάνων. Ὅριζομεν δὲ πρὸς ὑποβολὴν τῶν σχετικῶν αἰτήσεων τῶν ὑποψηφίων μετὰ τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 83 τοῦ ὡς ἄνω Διατάγματος πιστοποιητικῶν προθεσμίαν μέχρι τῆς 30ῆς Σεπτεμβρίου 1935. Ἐν Ἀθήναις τῆ 1ῃ Σεπτεμβρίου 1935.

† Ὁ Ἀρτης Σπυρίδων

Ἱ. Μητρόπολις Μηθύμνης

Κενωθείσης μᾶς ὀργανικῆς θέσεως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας ἁγίας Παρασκευῆς Βαφειοῦ τῆς Κοινότητος Μηθύμνης τῆς ἐπαρχίας ἡμῶν, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν αὐτὴν καὶ κεκτημένους τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενα προσόντα ὅπως μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου ὑποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὰς αἰτήσεις μετὰ τῶν νενομισμένων πιστοποιητικῶν πρὸς ἀνακήρυσιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων. Ἐν Καλλονῇ τῆ 12 Σεπτεμβρίου 1935.

† Ὁ Μηθύμνης Διονύσιος

Ἱ. Μητρόπολις Γυθείου καὶ Οἰτύλου

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Γυθείου, Οἰτύλου καὶ Κυθήρων καλεῖ τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν τοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας ἰ. ν. Ταξιαρχῶν Δρυάλου καὶ Τσόπακα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον καταβάλωσι εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου 5439 ὀριζόμενα δικαιολογητικὰ αὐτῶν πρὸς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων. Ἐν Γυθείῳ τῆ 18 Σεπτεμβρίου 1935.

† Ὁ Γυθείου, Οἰτύλου καὶ Κυθήρων Διονύσιος

Ἱ. Μητρόπολις Χαλκίδος

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα ὅπως μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου 1935 ὑποβάλωσιν εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ νόμου 5439 «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων» ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνάδειξιν ὑποψηφίων ἱερέων πρὸς συμπλήρωσιν τῶν κενῶν ἐνοριῶν 1) Φύλλων, 2) Παπάδων, 3) Κοτσικιᾶς. Ἐν Χαλκίδι τῆ 9 Σεπτεμβρίου 1935.

† Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος

Ἱ. Ἐπισκοπὴ Νεαπόλεως

Καλοῦμεν συμφώνως τῷ Νόμῳ 5439 (ἄρθρον 81) τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν μέχρι τῆς 25ης Σεβρίου 1935 τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω νόμου προβλεπόμενα πιστοποιητικὰ καὶ λοιπὰ δικαιολογητικὰ καὶ καταλάβωσι δι' ἐκλογῆς τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Σκοπῆς Σητείας. Ἐν Νεαπόλει τῆ 27 Αὐγούστου 1935. † Ὁ Νεαπόλεως Διονύσιος.

Ἱ. Μητρόπολις Σερρών

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ 5439 νόμου (κωδικ.) «Περὶ Ἐνοριακῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὰς κάτωθι κενὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν ἱερῶν ναῶν 1) Μεγ. Ταξιαρχῶν 2) Ἄνω-Βροντοῦς 3) Μετοχίου 4) Ἄνω-Ὀρεινῆς 5) Μονοβρύσεως 6) Ἐλαιῶνος 7) Ἀναγεννήσεως 8) Ἀρνοχω-

ρίου 9) 'Επταμόλων 10) 'Αγίου 'Ιωάννου 11) Σκυιάς 12) Κρίνου 13) Νέας Σεβαστίας 14) 'Αρπέλων 15) Σιαμιιάς 16) Αυγαριάς και 17) Γεωργουλά. όπως εντός μηνός από σήμερα υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι τῶν ὡς ἀνω ἱερῶν ναῶν. 'Εν Σέρραϊς τῇ 13ῃ Σεπτεμβρίου 1935. † 'Ο Σεργῶν Κωνσταντῖνος.

'Ι. Μητρόπολις Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας

Κενωθείσης ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς 'Ι. Μητροπολεὶ τῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ ἐν Καστανιά Προσχίου ἐνοριακοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ «Ὁ 'Ιωάννης Πρόδρομος», καλοῦμεν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ περὶ ἐνοριακῶν ναῶν, ἐφημερίων κλπ. νόμου τοῦ ἔχοντος τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα νὰ υποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντός μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ σχετικὰ πιστοποιητικά διὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὡς ὑποψηφίων. 'Εν Ναυπάκτῳ τῇ 10 Σεβρίου 1935. 'Ο Τοποτηρητῆς τῆς 'Ι. Μητροπόλεως Οἶκον. Χαρ. Βελουδάς

'Ι. Μητρόπολις Κίτρους

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντός τριμήνου υποβάλλωσιν εἰς τὴν 'Ιεράν Μητρόπολιν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 83 τοῦ νόμου 3439 περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων ὀριζόμενα πιστοποιητικά προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνάδειξιν ὑποψηφίων ἱερῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν χηρευουσῶν ἐνοριῶν 1) ἀγίου Γεωργίου Κορινθίου, 2) Βρωμερῆς, 3) Χράνης, 4) συνομοῦ Κοινοτριγιάσεως, 5) ἀγίου Γεωργίου Καλυβίων Σκοτίας, 6) Καστανιάς, 7) Βουλτασίτης καὶ 8) Μεγάλης Γεφύρας. 'Εν Κατερίνῃ τῇ 15 Σεβρίου 1935. † 'Ο Κίτρους Κωνσταντῖνος

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τὸ Τοπικὸν Συμβούλιον Ο.Α.Ε.Π τῆς ἰ. μητροπόλεως 'Υδρας καὶ Σπετσῶν διακηρύττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐμποίσεως ἐνεργηθησομένην δι' ἐναφραγίστων προσφορῶν τὰ ἑξῆς ἀκίνητα: 1) Τὰ ὑπ' ἀριθ. 1-21 τεμάχια τοῦ ἐν Κοιλιάδι 'Ερμιονίδος ἀγροκτήματος εἰς θέσεις Δελίτσα, Κουκούδι, Στέρνα καὶ Καμίνι. 2) Ἡ εἰς θέσιν Κάβος βοσκήσιμος ἔκτασις καὶ 3) ἡ ἐν τῷ λιμένι Κοιλιάδος γῆσις Κορωνίς τῆς ἰ. μονῆς 'Αγίων 'Αναργύρων 'Ερμιόνης βάσει τῶν ὄρων τῶν ὑπ' ἀριθ. 558—565 διακηρύξεω τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου Ο.Α.Ε.Π τῆς ἰ. μητροπόλεως 'Υδρας καὶ Σπετσῶν καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. 'Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Κρανιδίῳ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 20ῃν 'Οκτωβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π. μ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, τῶν σχεδιαγραμμάτων καὶ λοιπῶν ὄρων δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ οἰκίῳ 'Υπ.ματι τῆς 'Εθνικῆς Τραπεζῆς. † 'Ο 'Υδρας καὶ Σπετσῶν Προκόπιος

Τὸ τοπικὸν Συμβούλιον Ο.Α.Ε.Π τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως 'Υδρας καὶ Σπετσῶν διακηρύττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐμποίσεως ἐνεργηθησομένην δι' ἐναφραγίστων προσφορῶν ὁ ἐφετεινός, ἀσυγκόμιστος ἐλαιόκαρπος τῶν ἐν Κοιλιάδι ἐλαιοδένδρων εἰς θέσεις Κουκούδι—Δελίτσα—Στέρνα—Κάβος τῆς ἰ. μονῆς ἀγ. 'Αναργύρων 'Ερμιόνης βάσει τῶν ὄρων τῆς ὑπ' ἀριθ. 558, 1935 διακηρύξεως τοῦ Τοπικοῦ συμβουλίου Ο.Α.Ε.Π. τῆς ἰ. μητροπόλεως 'Υδρας καὶ Σπετσῶν καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. 'Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Κρανιδίῳ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 22αν Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π.μ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, τῶν σχεδιαγραμμάτων καὶ λοιπῶν ὄρων δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ οἰκίῳ 'Υπ.ματι τῆς 'Εθνικῆς Τραπεζῆς. † 'Ο 'Υδρας καὶ Σπετσῶν Προκόπιος.

Τὸ τοπικὸν Συμβούλιον Ο.Α.Ε.Π τῆς ἰ. μητροπόλεως 'Υδρας καὶ Σπετσῶν διακηρύττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐμποίσεως ἐνεργηθησομένην δι' ἐναφραγίστων προσφορῶν τὰ ὑπ' ἀριθ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, καὶ 17 τεμάχια τοῦ κτήματος τῆς ἰ. μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Καλαυρίας Κόνθι Μπέλοισ βάσει τῶν ὄρων τῶν ὑπ' ἀριθ. 566, 567, 568, 569, 570, καὶ 571 διακηρύξεω τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου Ο.Α.Ε.Π τῆς ἰ. μητροπόλεως 'Υδρας καὶ Σπετσῶν καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. 'Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Πόρῳ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 3ην Νοεμβρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π. μ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, τῶν σχεδιαγραμμάτων καὶ λοιπῶν ὄρων δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ ἐν Πόρῳ 'Υποκαταστήματι τῆς 'Εθνικῆς Τραπεζῆς. † 'Ο 'Υδρας καὶ Σπετσῶν Προκόπιος.

ΙΕΡΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ

Ἡ 'Εφορεία τῆς Σχολῆς γνωρίζει τοῖς ἐνδιαφερομένοις ὅτι αἱ εἰσιτήριοι ἐξετάσεις διὰ τὴν πρόσληψιν νέων ἱεροσπουδαστῶν διενεργηθήσονται τὴν 24ην ἀρξαμένου μηνός Σεπτεμβρίου.

Οἱ πρὸς ἐξέτασιν ἐμφανισθησόμενοι ἀνάγκη νὰ φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν

- 1) 'Ενδεικτικὸν δευτέρας τάξεως ἐξαταξίου γυμνασίου.
- 2) Συμμαρτυρίαν πνευματικοῦ.
- 3) Πιστοποιητικὸν ἱατροῦ περὶ τῆς καλῆς υγιείας τοῦ πρὸς ἐξέτασιν προσερχομένου, καὶ
- 4) Βεβαίωσιν τοῦ ἐφημερίου καὶ τοῦ προέδρου τοῦ τόπου τῆς προελεύσεως του περὶ τῆς εὐσεβείας καλῆς διαγωγῆς καὶ τῶν χρηστῶν ἡθῶν του.

('Εκ τοῦ Γραφείου τῆς 'Εφορείας)

'Ελληνικὴ 'Αρχιεπισκοπὴ 'Αμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου

Greek Archdiocese of North and South America

Incorporated

203 Elm Street, Astoria, L. I.

New York

Χηρευουσῶν θέσεων τινῶν ἐφημεριακῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς 'Ιερᾷ 'Αρχιεπισκοπῇ, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ ἀναλάβωσιν ἐν αὐτῇ ἐφημεριακὴν διακονίαν ἱερεῖς, ὅπως υποβάλλωσιν ἡμῖν ὅσα τὸ δυνατόν ταχύτερον σχετικῶν αἰτησῶν μετ' ἀντιγράφων τῶν χειροτονητηρίων καὶ διπλωμάτων αὐτῶν, ὡς καὶ δύο φωτογραφίας εἰς σχῆμα ταχυδρομικοῦ δελταρίου.

Οἱ ὑποψήφιοι δεόν νὰ εἶνε ἀπόφοιτοι 'Ορθοδόξου 'Ελληνικῆς Θεολογικῆς ἢ 'Ιερατικῆς Σχολῆς, παρακαλοῦνται δ' ὅπως σὺν τῇ αἰτήσῃ αὐτῶν ἀναφέρωσιν εἰς ποίας ἐνορίας εἰργάσθησαν καὶ ἂν ἔχωσι παρὰ τῆς οἰκείας 'Εκκλησιαστικῆς 'Αρχῆς ἀδειαν ἀποδημίας.

Δεχόμεθα εὐχαρίστως καὶ αἰτήσεις λαϊκῶν, ἐπ' ὅσον θὰ εἶχον τὰ ὡς ἀνω καὶ λοιπὰ ἀπαιτούμενα προσόντα πρὸς χειροτονίαν, ὡς καὶ τὴν εὐλογία τῶν ἑαυτῶν 'Ι. Μητροπόλεων. † 'Ο 'Αμερικῆς 'Αθηναγόρας

'Ἐπανόρθωσις.—'Εν τῷ ὑπ' ἀριθ. 33—34 φύλλῳ τῆς «'Εκκλησίας» ἀρθρῷ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος 'Ιεζεκιήλ «'Ἡ καθαιρέσις τῶν 'Αρχιερέων» ὁ 28ος στίχος τῆς σελ. 263 ν' ἀναγνωσθῆ οὕτω: 'Ἐπαναστ. Διάταγμα τῆς 31 Δεκεμβρ. 1923).

Τύποις «Φοῖνικος», ὁδὸς Λεωνότων 4 'Αθήναι,